

FALLA FERROVIÀRIA

Falles de Xàtiva 2017

Festa declarada d'interés turístic autonòmic

15.03.2017 - 19.03.2017

L'enuig, l'orgull
i la competència,
són els nostres
autèntics enemics.
Dalai Lama

06 **Saluda Alcalde de Xàtiva**
Roger Cerdà i Boluda

07 **Saluda President Junta Local Fallera**
Jesús González i Sarión

08 **PresidentaA.C. Falla Ferroviària**
M. Dolores Ortolà i Morant

10 **Carrecs Exercici 16/17**

11 **Comissió Fallera 2017**

12 **Memoria d'un any**

15 **Premis Exercici 2015/16**

16 **Programa d'actes 2017**

18 **Laura Casamayor i Miñana**
La Nostra Fallera Major

20 **Laura Casamayor i Miñana**

22 **Explicació de la nostra Falla**

24 **Cap al 50 aniversari**

24 **Una matinal de 10**
Miguel Llana

32 **Guardons 2016**

34 **Saluda President Infantil**
Roberto Pérez Mulet

36 **Comissió Infantil 2017**

38 **Memoria Infantil 2016**

41 **Premis Exercici 2015/16**

41 **Guardons Infantils 2016**

42 **Esther Martínez i Chaquet**
La Nostra Fallera Major Infantil

44 **Esther Martínez i Chaquet**

46 **Explicació de la nostra Falla Infantil 2017**

48 **Compte**

Lletres Falleres

50 **Competència Innecessària**
Un Faller de la Ferro.

52 **Fogueres vs Falles??**
Un Faller de la Ferro.

54 **Competència a l'esport faller a Xàtiva**
José Luis Lagardera Ventura

56 **Competència teatral? No, gràcies!**
Pepa Rovira i Prado

58 **Suro blanc vs. Cartó pedra.**
El guanyador és... el fum negre
Rafa Tortosa i Garcia
Director d'El Verí del Foc

65 **Els llibres de les comissions falleres**
Ximo Sánchez

69 **Pareix però no ho és**
Jessica Llinás i Carretón

72 **Hi ha vida després de les**
#fallesUNESCO
Alberto Ordiñana
José Luis Lagardera

75 **Publicitat**

La A.C. Falla Ferroviària no s'identifica necessàriament amb el contingut dels articles i col·laboracions del llibre, els quals pertanyen exclusivament als autors.

Cap part d'aquesta publicació no pot ser reproduïda, emmagatzemada o transmesa, de cap manera ni per cap mitjà, sense l'autorització prèvia i escrita de l'editor, tret de les citacions en revistes, diaris o llibres si s'esmenta la procedència

© Copyrigt 2017. Associació Cultural Falla Ferroviària de Xàtiva.

Edita: **Falla Ferroviària Xàtiva.** Coordina: **Anna Lluch i Ortola.**

Col·laboradors literaris: **José Luis Lagardera i Ventura, Pepa Rovira i Prado, Rafa Tortosa i Garcia, Ximo Sánchez, Jessica Llinás i Carretón, Alberto Ordiñana, Miguel Llana.**

Fotografies: **La comissió, Albert Bautista i Diari Digital.**

Disseny: **Jose Luis Grau i Ferragud.**

Coberta: **Jessica Llinás i Carretón.**

Impressió: **Impremta Grau - Xàtiva**

Publicitat: **La comissió.**

Revisió lingüística: **La comissió.**

Tirada: **400 exemplars.**

Depòsit legal: **V-476-2016**

Falla Ferroviària Xàtiva

@Acf_ferroviaria

Falles de Xàtiva, bé d'Interès Cultural i Immaterial i Festa d'Interes Turístic Autonòmic. Declarades Patrimoni Immaterial de la Humanitat per la UNESCO.

El Present llibret ha participat a la convocatòria dels premis de la Generalitat Valenciana, per la promoció de l'ús del valencià.

Este Llibret participaen els premisde les lletres Falleres.

¿QUE ÉS AIXÒ QUE ESTA PER TOT EL LLIBRE?

Un codi QR és un codi de barres bidimensional quadrada que pot emmagatzemar les dades codificades. La majoria del temps les dades és un enllaç a un lloc web (URL).

EN CRISTIA ... és la forma de fer més accessible el llibret i una manera diferent de viure el llibret a través del nostre mòbil, tablet o ordinador.

BUSCA UN LECTOR QR tant per android com per apple, llegeix els codis i SORPRESA !!!

DISPONIBLE EN Google Play

Disponible en App Store

Edició digital 2017

Xàtiva
Ajuntament

Salude Alcalde de Xàtiva
President Nat de la Junta Local Fallera

Roger Cerdà i Boluda

Quan ja està tot a punt per a gaudir de les falles de Xàtiva 2017, és un plaer per a mi dirigir-vos aquestes paraules de salutació. La comissió de la falla Ferroviària és una de les més actives de la ciutat. La magnífica trajectòria dels darrers anys, de la qual podeu fer gal·la, vos ha posicionat com a una referència en el món faller xativí, tant per la qualitat dels monuments que heu plantat com pel vostre treball col·lectiu a l'hora de preparar cavalcades, presentacions i altres activitats al llarg de l'exercici.

Enguany vivim un moment especial, ja que és el primer exercici des que la UNESCO va reconéixer a la festa fallera com a Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat. Aquest fet suposa un impuls per a la difusió internacional de la nostra festa, al qual la família fallera xativina ha contribuït des de la seua singularitat històrica, com a segona ciutat on es plantaren monuments després de València.

Ara, per fi, arriba el moment de gaudir de la festa després d'un any d'intens treball. Tots els fallers i falleres sabeu realment el que costa treure endavant les activitats d'una comissió tan nombrosa com Ferroviària. Estic segur que sabreu fer d'aquesta celebració un exemple d'harmonia i bona convivència. En nom de la Corporació Municipal i en el meu propi vos desitge unes magnífiques falles 2017.

Salute President Executiu Junta Local Fallera

Jesús González i Sarión

A la comissió de Ferroviària.

Es per a mi, un vertader privilegi poder dirigir-me als fallers de la Ferro com a president de la Junta Local Fallera, ja que és la comissió que m'ha vist créixer, i que ha fet, que tanta estima tinga per aquesta festa, es per això que no volia deixar passar l'ocasió, per donar les gràcies als fallers que han sabut transmetre'm tanta passió per aquesta festa, i que en el seu dia confiaren en mi per ostentar qualsevol que fos el càrrec dins de la comissió, parle, com no, de Juanjo i Jordi, però sobretot de dues persones, que han fet d'aquesta una gran comissió i de mi un gran faller, eixa parella tan especial, que encara que separats, sempre estaran units, Vicent i Maru, gràcies.

Als fallers de la Ferro, dir-vos que sou una comissió jove, amb ganes de treballar i fer grans coses per aquest món tan particular, participant activament en totes i cadascuna de les activitats que es realitzen al llarg del calendari anual faller, especialitzats, en tot allò que ha de vore amb esforç manual, cavalcades i ral·lies sobretot, i encara que semble que de vegades no hi ha ganes de seguir fent algun cotxe o algun quadre, animeu-se i no deixeu que es perda la vostra essència, ja que és eixa la que ha fet que avui sigueu una comissió de referència, i esteu any rere any, a la secció especial amb els dos monuments.

Destacar la gran tasca que esteu fent, amb el món infantil, ja que ells són el futur de la festa i són els que des de ben menuts l'han de fer seua, perquè en un futur puguen gaudir com vosaltres del dia a dia del cassal.

Aquest és un any més especial si cap, ja que tots els fallers de la ciutat, estem d'enhorabona, donat que recentment, s'ha declarat les falles, PATRIMONI IMMATERIAL DE LA HUMANITAT PER LA UNESCO, una distinció que tan sols fa que reconèixer la tasca que des de fa més de 150 anys, s'està portant a les falles de Xàtiva i de la qual vosaltres sou partícips.

Enhorabona a tots i a seguir gaudint de la millor festa del món.

Visquen les Falles!! !!

M. Dolores Ortolà i Morant

Han passat molts anys, des que presidisc aquesta comissió, una tasca aparentment difícil, però amb el suport diari de tots els fallers, es fa molt més senzilla, per això, quant la gent hem pregunta, "maru, no et canses??", li dic que per a mi, amb el grup de gent que tinc a la comissió, sempre disposta a ajudar tot el necessari, podria estar molts més anys al front d'aquesta.

Sou els millors fallers que un president podria tindre, us anime a seguir així, amb eixe esperit que ha fet de la nostra comissió, una gran falla, amb gent humil, treballadora i lluitadora.

Arriba la gran setmana fallera, eixos dies tan especials, pels que tant hem estat treballant, és per això, que vos demane que gaudiu tots i cadascun dels actes, que deixeu tots els problemes fora del cassal, es poseu el mocador faller i gaudim tots junts d'eixe ambient tan especial d'amistat i germanor, que sols qui es de la FERRO, ho pot saber.

Laura i Esther, són aquest any, al costat de Roberto els nostres representants, i es per això, que hem de fer-los sentir la nostra calor, allà on vajen , i que es senten orgullosos dels seus fallers.

És un any especial per a tots, ja que competim amb els dos monuments a Secció Especial amb forces renovades, pero no deixem, que un simple banderí, deixe de fer-nos passar els millors dies de l'any, ja que per nosaltres, el simple fet de poder estar on estem, ja es premi suficient.

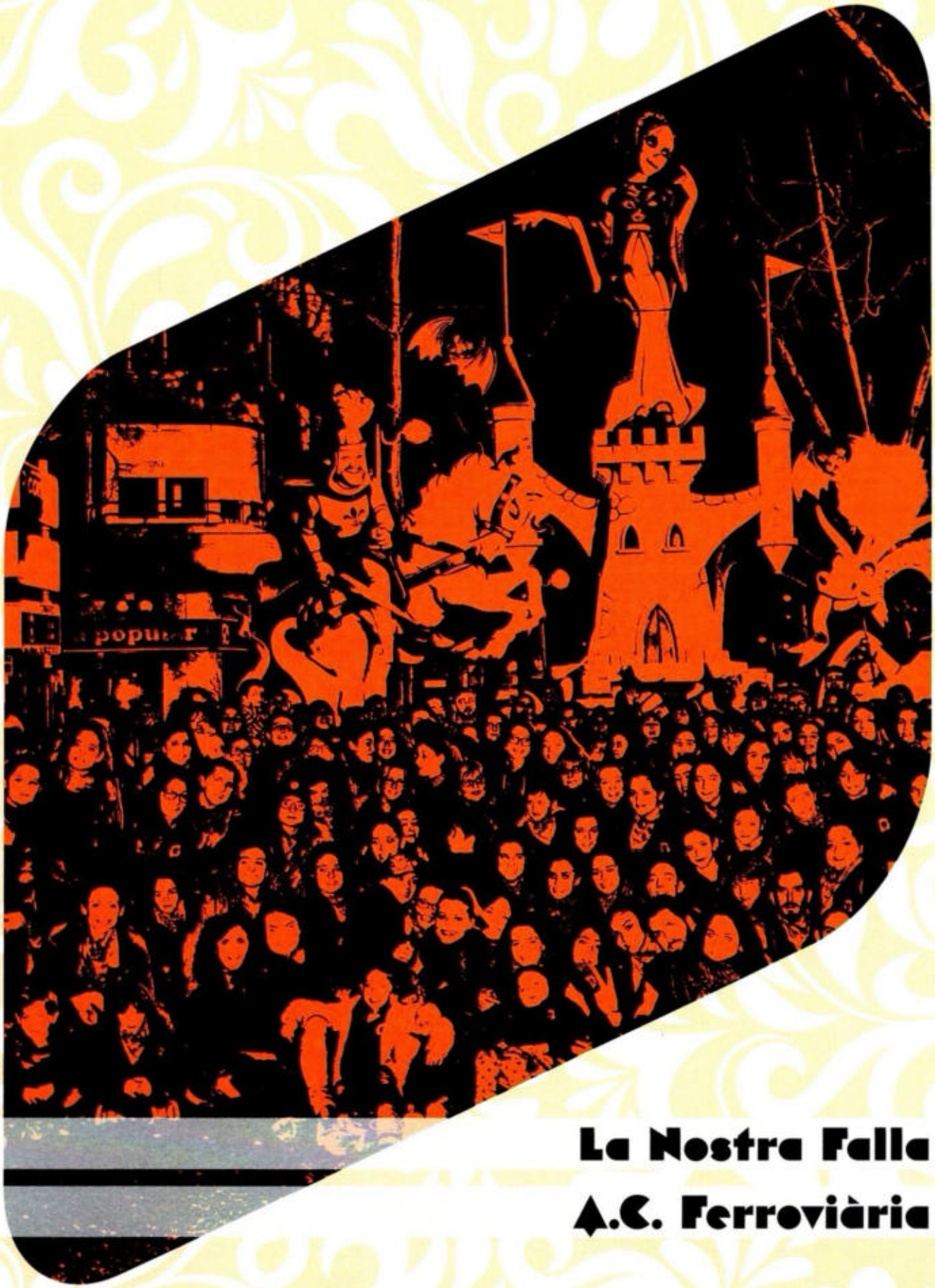
M'agradaria aprofitar aquestes línies, per desitjar-li a la nostra fallereta Teresa que passe un magnífic any, junt amb la seua cort, com a màxima representant del Col·lectiu Faller Infantil de Xàtiva, i com no , donar l'enhorabona a tots els fallers de la ciutat, pel recent nomenament, com a PATRIMONI Immaterial DE LA HUMANITAT, tants anys d'esforç, han tingut la seua merescuda recompensa.

Moltes gràcies per ser com sou.

Visquen les falles i visca la falla Ferroviària!!!!

Presidenta

A.C. Falla Ferroviària

La Nostra Falla

A.C. Ferroviària

Carrecs Exercici 16/17

PRESIDENTA:
Mª Dolores Ortola i Morant

VICE-PRESIDENT 1º:
Anna Lluch i Ortola

VICE-PRESIDENT 2º:
Pablo Navarro i Giner

VICE-PRESIDENT 3º:
Patricia Quiles i Giménez

VICE-PRESIDENT 4º:
Adrià Pastrana i Agusti

SECRETARIA:
Yolanda Perez i Ferrer

VICE-SECRETARIA:
Sandra Calatayud i Gozalbes

TRESORER:
Juanjo Vidal i Blesa

COMPTADORA:
Lola Llana i Garcia

VICE-COMPTADORA:
Cristina Albuixech i Avila

DELEGATS DE FESTEJOS:
Jordi Gisbert i Salinas
Miguel Llana
Neus Esplugues i Barbera
María Molla
Jessica Llinás i Carretón

DELEDAGA LOTERIES:
Ana Gómez

DELEGADES INFANTILS:
Carla Marzal i Pardo
Sandra Sanfelix
Pau Reig i Blesa
María Bautista

DELEGATS ACT. DIVERSES:
Silvia Gisbert i Salinas

DELEGAT DE CASAL:
Ramon Falcó i Pérez

BIBLIOTECARI/ARXIVER:
David Sánchez i Sánchez

DELEGAT DEL FOC:
Cesar González Martín

DELEGAT JOCS DE SALO:
J. Carlos Langa i Sanchis

DELEGATS JOVENILS:
Mayca Calatayud
Kike Aguilar
Laura Marti

COORDINADOR PROTOCOL:
Tere Sanz i García

Comissió Fallera 2017

Adria Guerola Climent
Alba Bellver Aparici
Alfonso Gosalvez Roca
Amparo Mejias Chafer
Andrea Pla Rosello
Angel Diaz Diaz
Anna Maria Vila Aparici
Antonio Pons Frances
Arelis Pujades Navarro
Ascension Sanz Garcia
Begoña Cosme Granero
Belinda Moscardo Bacete
Blanca Lluch Salinas
Blanca Gonzalez Blesa
Borja Casamayor Garcia
Carla Gonzalez Gracia
Carlos Sanchis Mesado
Carlos Agusti Honrubia
Carlos Balaguer Cambra
Carlos Perez Boluda
Carmina Perez Ferrer
Carolina Llara Carrasco Roca
Celia Climent Belda
Clara Climent Gil
Clara Vila Aparici
Concha Beltran Torregrosa
Consuelo Fuentes Vidal
Cristina Mulet Bono
David Ferrandis Vila
David Garcia Tornero
Demelsa Gandia Montaner
Desiree Pascual Llorca
Elena Cucarella Nadal
Enrique Jose Bellver Benavent
Esperanza Bacete Lladosa
Estefania Gisbert Garcia
Esther Cuerda Gonzalez
Esther Musoles Tornador
Eva Juan Casanova
Fernando Paya Arcos
Francisco Mota Arevalo
Gema Cambra Rubio
Gines Medina Bellido
Hec Tor Esparza Sanchis
Hector Esparza Milan
Hortensia Ferrero Chafer
Inma Sales Montesinos
Iriana Vela Pardo
J. Miguel Mateu Tudela
Javier Guaita Delgado
Jessica Gimenez Bermudez
Jesus Gonzalez Sarion
Joana Frances Gomez
Jorge Pitarch Ferri
Jose Luis Grau Ferragud
Josefa Ureña Barbera
Juanjo Vidal Llana
Julia Llacer Sanchez
Kevin Gonzalez Sanchez
Laura Aranda Chulia
Laura Garcia Vila
Leticia Garcia Sanchis
Lorena Gimenez Sanchis
Mª Carmen Gil Escurriet
Mª Dolores De Juan Ferri
Mª Pilar Cussac Martinez
Maen Llinas Carreton
Maria Climent Pascual
Maria Cortell Lladosa
Maria Gisela Galdon Artes
Maria Jose Chulia Murillo
Maria Llopis Richart
Marian Guerola Martinez
Marta Marquez Hernandez
Marta Tormo Maronda
Merche Huerta Serrano
Meritxell Laso Camarasa
Mireia Lluch Ortola
Miriam Fasanar Gosalves
Miriam Tapia Perez
Mº Asuncion Falcon Gozalbez
Mº Jose Marti Gonzalez
Mº Carmen Reig Blesa
Mº Vanessa Manjon Santamaria
Monica Agusti Sempere
Monica Torregrosa Cabanes
Montse Bataller Climent
Nayra Perez Penades
Nicomedes Macia Salas
Nieves Diaz Diaz
Nieves Milan Palop
Norma Fuentes Cucarella
Oscar Barbera Tortosa
Paula Granero Martinez
Paula Martinez Climent
Paula Valor Gil
Pepe Aranda Bru
Rafa Perez Del Pino
Rafa Tormo Cucarella
Rebeca Esparza Milan
Ricardo Bellver Marti
Rocio Fillol Valiente
Rosa Miñana Navarro
Rosa Soler Garcia
Salvador Calvo Gimenez
Sara Macias Muntadas
Sara Ferrandiz Fuentes
Sergio Musoles Tornador
Silvia Luna Milan
Sonia Marin Ortega
Sonia Taengua Climent
Susana Benavent Signes
Teodoro Fayos Fons
Teresa Cursa Serra
Teresa Pascual Ferrero
Teresa Perales Isern
Toni Marti Sanz
Vicent Lluch Ortola
Victor Garcia Rovira
Ximo Perales Calatayud
Yaiza Garzando Camarasa
Yriana Vela Pardo

Memoria d'un any

Què ràpid passa el temps, va ser l'altre quan estaven ací recordant l'any 2015 i ja estem ací de nou per fer memòria de tots el moments que vàrem viure a l'any 2016, els quals no han sigut pocs, ja que la nostra comissió està activa tot l'any, això que es sent per ahí que les falles són sols una setmana a l'any, a aquesta falla no existeix.
Durant tot un any estem treballant per a que no pare l'ambient a la nostra falla.

febrer

El mes de febrer ja que es va arrimant la nostra esperada setmana, està molt carregat d'activitats. Aquest mes tenim actes amb les altres comissions de la ciutat com el ral·li, en el qual la nostra falla participa amb un gran nombre de vehicles. La Crida, acte molt simbòlic per als amants d'aquesta festa, al qual acudirem un quants fallers, ben equipats per suposat, que aquest any va estar carregat d'innovacions a càrrec de la Junta Local i quedà fantàstic. Eixe mateix dia acudirem a l'exposició del ninot.
Internament, i com ja és costum els darrers anys, celebrarem un torneig ferroviari de pàdel, passant un mati molt divertit fent un poc d'esport.

gener

El dia 16 de gener de 2016 va tindre lloc la presentació de les nostres Falleres Majors, Mercè i Eva, al Gran Teatre de Xàtiva.
I seguidament acudirem a celebrar-ho amb un sopar tots els fallers junts.

març

A principi de mes una gran quantitat de fallers vam acudir al dinar de germanor, va ser la primera vegada que es feia com a dinar i tingué un gran èxit entre les diferents comissions.
Poc darrere del dinar vingué l'esperada setmana fallera, la qual com tots el anys va ser molt , però que molt intensa, i en la qual vàrem obtenir gran quantitat de premis.

llibret 2016

maig / juny

Aquest mes s'inicien els jocs de saló, en els quals participem normalment en totes les modalitats: parxís, truc, bac, manilla, escacs. Al finalitzar aquestes jornades al mes de juny, el balanç es bo, encara que no obtinguérem premi amb totes les modalitats, els nostres participants ho passàrem d'allò més be amb la resta de comissions falleres de la nostra ciutat.

abril

Una vegada passada la setmana fallera, toca traure conters i saber com ha anat l'any en matèria econòmica, nosaltres des de fa molts anys tenim la sort de tindre superàvit.

I ja arriba el moment de tornar a començar a preparar les coses per a l'any 2017, i a diferència dels darrers anys, aquest any tenim novetats, ja que contractem amb dós monuments amb, el nostre ja amic, Josep Almiñana.

juliol

Aquest any, el mes de juliol ha sigut molt especial per a la nostra comissió, ja que és en aquest mes quan es realitza la telefonada a les que seran les pròximes falleres majors de Xàtiva. Aquest any tenim el privilegi que la Fallera Major Infantil de la nostra ciutat pertany a la nostra comissió. Sabem Teresa que representaràs el teu càrrec a la perfecció.

I com ja tots sabeu, en agost tenim la esperada matinal motera i ja toca anar preparant totes les coses per a que aquest acte ixca a la perfecció

octubre

novembre / desembre

agost

Arriba la calor i la fira d'agost de Xàtiva, i com no, nosaltres siguem uns dels primer a obrir els actes de l'altra festa important de la nostra ciutat ,amb la nostra matinal motera, la qual aquest any celebrà el 10é aniversari. Estem molt contents d'aquest dia, ja que va ser tot un èxit i vam tindre moltes novetats, us esperem els pròxims anys. Així com també us esperem el dia de les carreres de fira a la ferro corba, un dia pesat i de molta feina però que junt a tots els fallers, es treballa i es gaudeix al mateix temps.

setembre

A principi d'aquest mes hem d'acompanyar a la nostra fallereta Teresa i a Carla a la seua presentació oficial com a Falleres Majors de Xàtiva.
Ja sols queda mig any per a tornar a viure la nostra esperada festa, per tant totes les comissions ens juntem a la parada d'autobusos per celebrar tots junts el mig any faller, que com tots els anys va ser un èxit.

S'apropa un acte que a la nostra comissió li encanta, la cavalcada del ninot. En la nostra comissió es treballa prou, tant per a la cavalcada infantil, com per a la cavalcada gran. Tant fent carrosses com en els quadres escènics de les cavalcades, intentem fer coses diferents any rere any i millorar el treball fet. I aquest mes també vam tindre que acudir a l'entrega de premis dels jocs de saló, realitzats al mes de juny, recordeu? Pues algun que altre banderí vam aconseguir.

Ja estem cada vegada més a prop de les festes i major quantitat d'actes.
El dia 12 de novembre comença a prendre forma el somni de Laura i Esther, ja que es celebrà el seu nomenament als salons lluna events, ahí van poder descobrir els esbossos dels que seran els monuments per al proper any.
També s' inauguren els jocs esportius entre totes les comissions.
I no podrem oblidar el passat dia 30 de novembre dia que sempre serà recordat pel gremi faller, ja que aquestes es van convertir en patrimoni cultural immaterial de la humanitat, una recompensa aconseguida per tota la gent que fem possible la festa.

Premis

Exercici 2015/16

Programa d'actes 2017

Dimecres 15 de març

24:00
Nit de la "plantà oficial" de totes les falles de Xàtiva.

Dijous 16 de març

08:00
Despertà
11:00
Tallers infantils al casal
12:00
Jocs per el barri.
13:00
Passacarrer pel barri
4:00
ª Mascletà al Jardí de la Pau
:30
lles al casal
0
ıment de premis a
tament de Xàtiva

ball al casal

11:00
Tallers infantils al casal
12:00
Jocs per el barri.
13:00
"Globotà"
13:30
Passacarrer pel barri
14:00
2ª. Mascletà al Jardí de la Pau
14:30
Cassoles d'arròs al forn al casal
17:30
Visita oficial a les falles de Xàtiva
23:00
Sopar i ball al casal

Divendres 17 de març

11:00
Tallers Infantils al casal.
12:00
Jocs per el barri.
14:00
3ª. Mascletà al Jardí de la Pau
14:30
Dinar al casal
18:00
Ofrena de flors a la Mare de Déu de la Seu
22:00
Sopar de la Fallera Major als Salons Lluna Events i ball

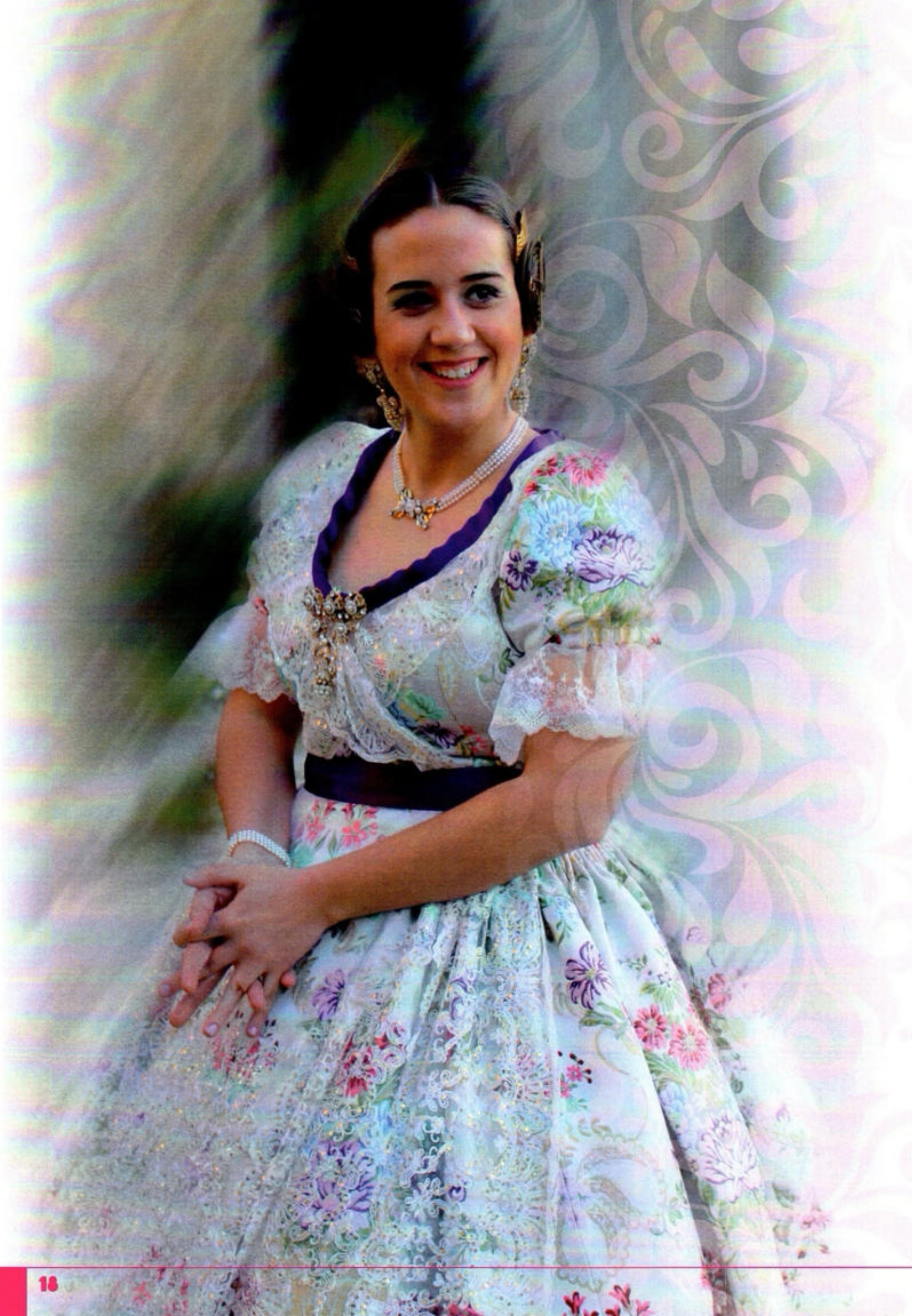

Dissabte 18 de març

08:00
Última despertà
12:00
Romeria Sant Josep
14:45
4a Mascletà al Jardí de la Pau
21:00
Inici de la Cremà de les falles infantils
23:30
Començament de la cremà de les falles grans

Diumenge 19 de març

a Laura

Com ho podria dir per a que
no em quede res per dir-te?

Eres la sal que alegra la vida
i el sucre que l'endolça.

Llum que il·lumina,
ombra que acollís.

Eres camí que cal recórrer
i la meta on arribar.

Paraula alentidora,
silenci reconfortant.

Eres cor que estima,
i cap que templa.

Somni ideal,
realitat viva.

Senzillesa que captiva.
Somriure sincer.

Eres tot... i més.

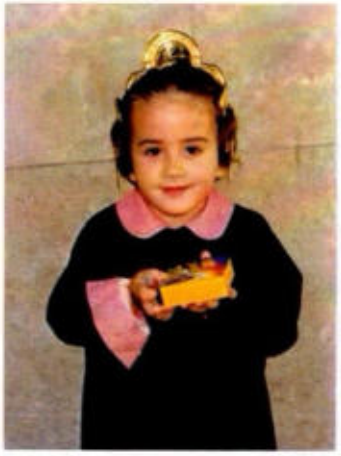
No em queda res per dir-te.

La teva tia
Carmen Ferri

Laura Casamayor i Miñana

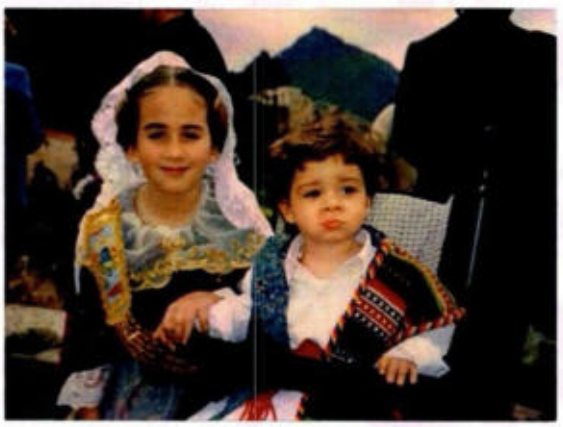
La Nostra Fallera Major

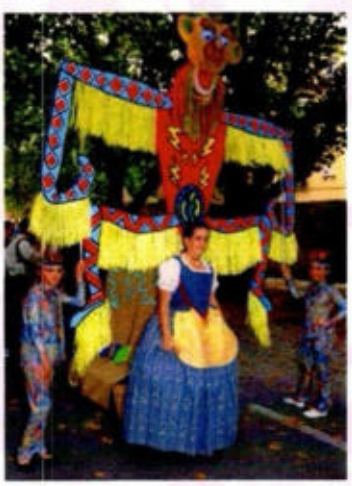

Laura Casamayor i Miñana

Ja fa quasi 20 anys que baixava per primera vegada les escales del casal acompanyada per ma mare i per una amiga que, per aquell temps, ja era fallera de la comissió. Jo tenia 4 anyets; era una xiqueta molt vergonyosa i encara, el sentiment per les falles només era una flameta menuda dins de mi. Van passant els anys; recorde els assajos al casal per a les cavalcades infantils, les xocolatades i els berenars, a ma mare pentinant-me per a desfilar a l'ofrena amb un ramell quasi tan gran com jo, les preses per muntar a Sant Josep perquè se'ns feia tard, i la cremà de les falles, on tot s'acabava per a tornar a començar. I apleguem a aquest any on la meua timidesa no podia fer que deixara passar l'oportunitat de ser Fallera Major de la falla de la meua vida i viure la nostra festa des de ben dins, i a més a més, coincidir el mateix any que la UNESCO les reconeix com a Patrimoni Immaterial de la Humanitat.

Que les falles són tot l'any ho demostra el treball dels nostres artistes fallers, indumentaristes, orfebres, musics, floristes, pirotècnics, i un llarg etcètera, així com els diferents actes que es van celebrant cada mes; però si pensem en els quatre dies grans, segur que tots tindreu un acte que és el que més vos agrada. Si em pregunteu a mi, les emocions que es viuen al llarg de la desfilada i sobre tot a l'hora d'entregar el ramell amb ulls llagrimosos, fan de l'ofrena de flors a la Mare de Deu la meua elecció.

Les falles són la combinació perfecta de música i soroll, llum i color, festa i devoció, flors i pólvora, tradició i vanguardia, sàtira i crítica, monuments i foc, però també tenen la seua dosis de competència. Una competència sana entre les distintes comissions que és l'element motivador per intentar millorar i superar-se a un mateix any rere any, i fer cada volta més gran la nostra festa aportant el millor que li podem oferir de cadascun. En el moment que perdem de vista aquesta accepció de la paraula, les falles perden tota la seua essència.

Perquè al cap i a la fi, el que recordem amb el pas del temps són els somriures dels nostres xiquets amb les seues disfresses al seu pas per l'albereda, les llàgrimes pel treball ben fet al finalitzar la cavalcada, la cara de sorpresa dels vianants al veure els nostres cotxes del Rally, la il·lusió el dia de la plantà al vorer el nostre monument prendre lloc a la plaça, el olor a pólvora després d'una mascletà, les cares de satisfacció a l'obtindre la recompensa al treball ben fet durant tot l'any el dia de l'entrega de premis, perquè si hi ha adjectiu que descriu a aquesta falla es el de treballadors incansables. L'emoció de l'ofrena i la baixada de Sant Josep, els ulls vidriosos de la Fallera Major al veure cremar la seua falla, i les rialles, les bones i no tan bones estones de tot el viscut entre mig per fer aquests instants realitat.

Vos anime a aguditzar els vostres sentits per a gaudir, sense reserves, de les imatges, els olors, els sorolls, els sabors i el tacte que fan de les falles una festa única al món. I a acompanyar-me en aquest any tan il·lusionant per a mi.

Visquen les falles i visca la Falla Ferroviària!

LA
COMPE
TÈNCIA
1.º
PREMI

Competència és una de les paraules més utilitzades avui dia en tots els àmbits de la societat actual. Com no podia ser menys, també esta molt arrelada en la nostra terra i en la nostra festa.

Competència entre els presidents, per ser el que més palets guanye el dia de l'entrega de premis, el que més fallers té a la comissió, el que té la comissió més treballadora, la que dona més beneficis al faller.

Competència entre els fallers, per veure qui té la millor falla, el millor artista, la falla en millor acabat, en millor pintura, i quan arriba el dia 16 de març i no guanyen el premi que pensaven, ja no tenen ni la millor falla, ni el millor artista, ni rés de res.

Competència a l'hora de fer-se una casa, qui la te més bonica, més gran, millor arreglada, li ha costat menys diners.

Competència a l'hora de cuinar una paella; Qui cuinarà la millor paella? Qui utilitzarà els millors ingredients? Quina tindrà l'arròs en el seu punt? Una autèntica competició que sense cap dubte, no deixarà a ningú satisfet amb el resultat.

Competència en el joc per excel·lència valencià, "El truc", Qui dirà millor les mentides? Qui es tirarà més farolades? "envide" "truque" "retruque" "la falta" "la partida" Buuuuuummmmm!!!! Tot per l'aire!!!!

Competència a l'hora de treballar la terra, el que ho fa de forma tradicional i el que utilitza la nova tecnologia, mai es posaran d'acord, mai reconeixeran que la forma de treballar que utilitza l'altre es millor que la d'ell.

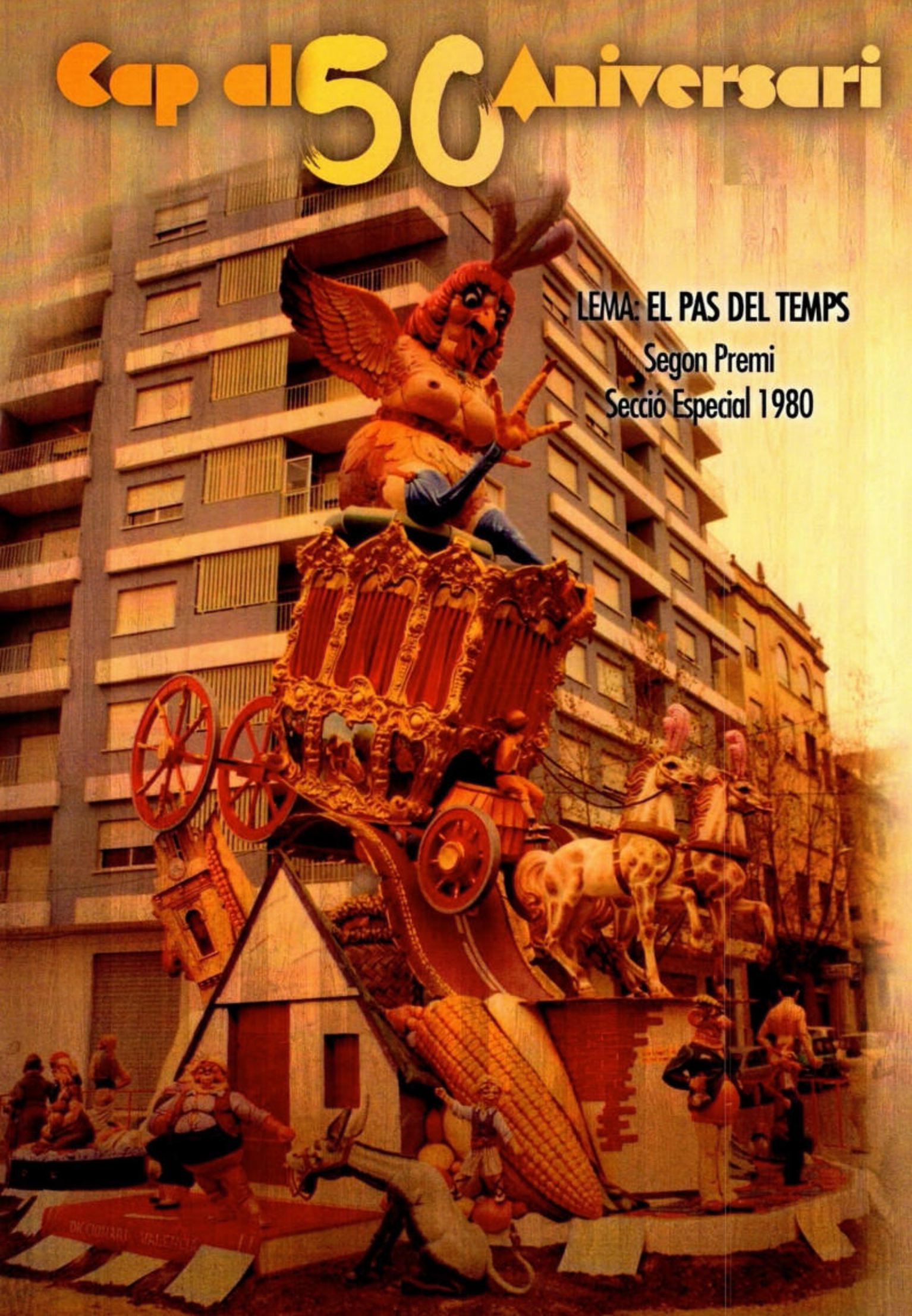
Competència a l'hora d'estar en el pòdium, el primer és el guanyador, el segon no ha guanyat però esta content i el tercer, no accepta el resultat de cap forma i siga de la manera que siga utilitza qualsevol excusa per a estar en el lloc més alt.

Competència per ser el millor jurat i que tots ho sàpiguen, per filtrar els resultats abans d'hora, per fer-se el gran quan guanyes i no aparèixer quan no ho aconsegueixes, per compartir el resultat del jurat quan guanyes i tirar-lo per terra quan no ho fas, per ser millor si estàs agremiat.

Competència, competència, competència !!!! Gaudim de la vida, de la festa, de les oportunitats que la vida ens deixa a les mans, i oblidem els resultats d'altres, el que fan o deixen de fer, el que són o no són. Visquem sense comparacions, sense millors ni pitjors, simplement, visquem.

Cap al 50 Aniversari

LEMA: EL PAS DEL TEMPS

Segon Premi

Secció Especial 1980

Relació i Explicació de la Falla*

DEBUT

Per mediació d'un parent
del meu poble tan volgut,
me faig aci enguany patent
escribint algo el.loqüent
propi d'aquell que és"cabub".

Començant a explicar ja
fluint el cap i mans als rems,
lo que l'Artiste inspirà
i confeccionat està
comentant... "El pas del temps"

CREC QUE A MOLTS ES CAU
EN DEMOCRACIA.

el parlar de DEMOCRACIA
Es la paraula de moda
que a uns agrada i a altres no.
Segons els va i acomoda
o s'els ha encaixat la roda
havent de fer el paró.

Mes ... com pareix la manera
de deprendre a respetar.se,
tothom la mima i espera
deixar quieta a la granera
per compendres i aguantarse.

UNA GALLINA CATXONDA
QUE EN ARROÇ ESTÀ QUE "MONDA".

Oh! Amantíssima Fartona
de la política Heraldo
que sols fabricar bon caldo
per al que a tu s'acarona.
I si per golós s'abona
per tindre excel. lent xuplit.
no li dones tot el pit
que el deixarà buit i moll
i engantxan se't bé del coll
el tindràs com un enfit.

Es la Xàtiva bonica
dolça i acaramelada
que per bledana i per rica
no se conforma i replica
a tot lo que no li ve en gana.

UN SÍMBOL DE NOSTRA TERRA
QUE MAI HA VOLGUT LA GUERRA

Nostre bon campanar de la Seu
que Xàtiva en peu
el vol i l'admira.
En els braços tracta protegir
a qui els vol ferir
per lo que sospira.
Es el bon llaurador valencià
que feiner i ufà
res té de gandul.
I en els saragüells caent
va mostrant al vent
lo que te per de cul.
Puix ... L'AGRICULTOR FIAT
SEMPHE HA SEGUT ESPIAT.

SÓN EL "PARO" I L'LNFLACIÓ
METIUS DE NOSTRA AFLICCIÓ.

Degut al paro existent
i a l'inflació que ens domina,
es troba tota la gent
én malestar permanent
buscant una medecina.

Fassa mal temps o bonança
és un mal que a tots aqueixa,
vinga de Xina o Almansa
que si torna a tots alcança;
puix la forma és la mateixa.

Es la familia completa
que està passant-ho molt mal,
per la fam que a tots apreta
i ni a l'infància respeta
capejant el temporal.

NO DEIXES LES SENDES VELLES
QUE ET CREMU S LES ORELLES.

Sobre el fons hi ha una barraca
símbol de l'horta i el camp,
perqué la fam nos aplaca
a tots, gos, burro i aca
quant és l'hora del reclam.

Naixqueren en mig de l'horta
on la cuina valenciana, .
és la menjada més forta
que en fruita i verdures porta
el viurer una vida sana.

El "burro" que tampoc traga.
lo mateix que eixe xiquet,
én lo que no és seu, es caga,
o se ho passa per la braga
per ser, de lo valencià, ben fet.

Volen ser com quant naixqueren .
sens canvits nocius i rars.
Que per a Valéncia els feren
i del seu caliu esperen
llengües i símbols ben clars.

UNA OFICINA RUMBOSA
QUE MOLTS TENEN PER DOLOSA.

Ací la taquilla oberta
al "paro" i al "desempleu".
on dos van buscant l'oferta
de la llista, que deserta,
cobren doble sens conreu.

I el paro hui és el "manà"
dels "xupopters" sens treball,
logrant per atra "parà"
fora llei, púrar la mà
i encara es queixen del "ball"

F I N A L

I ací acabe, "socarrats"
lo que vos diu un "cabut",
sense mentides ni empats
quant els que m'heu llegit, farts,
creureu que vos he fotut.

Mes no soc jo, és l'artiste
que al fer-vos una gran falla,
ha fet que jo no rexiste
i estant a régim d'alpiste
m'ha dit: Tú escriu i calla.

Vicent Tortosa i Biosca

Una matinal de 10

Miguel Llana

Qui diu que el món de les falles i el món de les motos estan enfadats?.

Vaja a Ferroviària com es podreu haver adonat alguns, sabeu que, NO.

Açò es una història verídica, en dates properes a tots sants de l'any 2006, part de la comissió ens disposaven a viatjar a Xest per poder gaudir del Gran Premi de la Comunitat Valenciana. Recorde que alguns anàrem en moto i altres en vehicles de quatre rodes, la passió pel món de les motos sabeu que sempre ha estat present al casal.

Estant allí, ja fos pel comboi o que algú s´havia fet alguna cassalla de més, sorgí la qüestió del cap de setmana.

Xeee!!! podríem organitzar una matinal motera, i que la gent de Xàtiva puga gaudir d´un matí de l'ambient i tot el que envolta el món de les motos. És una festa amb música, companyerísme, experiències dels participants, activitats per a majors i menuts, olor a gasolina, volta turística pel poble, acompanyat per un bon entrepà i passar un matí molt agradable.

Com que a Xàtiva sols teníem la carrera de motos de fira, pues allà que anàrem, la veritat que per a començar, va ser prou complicat, perquè un event així, no saps mai com resultarà. Un dels nostres companys fundadors, Pascual Macias, tenia l'experiència suficient, i vàrem seguir les seues recomanacions al peu de la lletra.

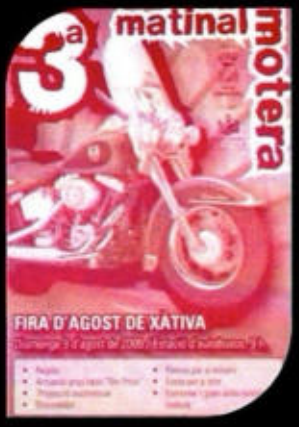
Aleshores amb molta il·lusió i ganes de treballar, ens disposàrem a comentar-ho a l'ajuntament per obtenir el vist i plau del consistori, i vorer quan els vindria bé que organitzarem la matinal.

Com que no tenim vergonya, ni la coneguem, allà que va la Maru a la casa de la ciutat a demanar data i lloc per al nostre event. Jo no estava, però la cara del funcionari de l'ajuntament va ser tot un poema, on van aquests a organitzar una matinal? de segur que heu pensaria. Doncs amb la col·laboració de la regidoria de Fira i Festes acordàrem que la matinal seria la primera quinzena d´agost, i fins a la data no hem faltat cap d'any, ens cediren un lloc privilegiat com es l'estació d'autobusos, i així començà un somni d'un grup d'amics amants de les motos.

Ara ens tocava fer els preparatius i buscar col·laboracions, i com que requeria un gran esforç, heu plantejarem a la comissió. Crec que els va il·lusionar igual o més que a nosaltres, de

fet ens ficarem mans a l'obra de seguida, ja que el temps passa volant, tots junts ens repartirem la feina, i amb l'ajuda de la gent va ser menys pesat.

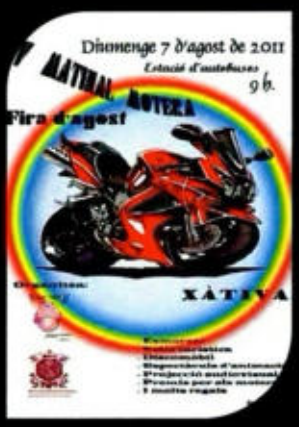
Va arribar el desitjat dia, i després de tota la nit treballant, ficant taules, cadires, llocs de pàrquing, escenari, cuines i barres... l'esmorzar i la festa estaven garantits.

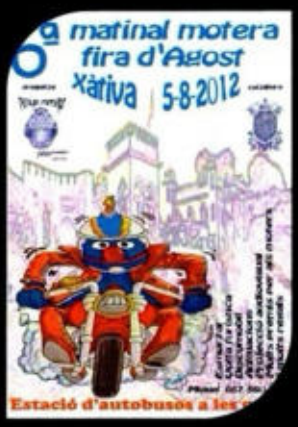
La matinal va ser un èxit, amics de tot arreu ens acompanyaren, i passàrem un gran mati amb bona gent i moltes motos, tinguérem exhibicions i acrobàcies de diferents tipus de vehicles, quads, motos, etc. La gent va gaudir i estava molt contenta.

Gràcies a l'ànim d'aquesta gent, que reconeix el nostre esforç i ens dona el suport necessari per seguir endavant any rere any.

Actualment som una penya motera consolidada, estem al calendari d'amics de les motos de la C. Valenciana, enguany hem complit 10 anys de matinals i vàrem rebre aproximadament 650 motos i 40 cotxes clàssics, i desitjant superar-nos cada any continuem treballant per vosaltres i pel món de les motos.

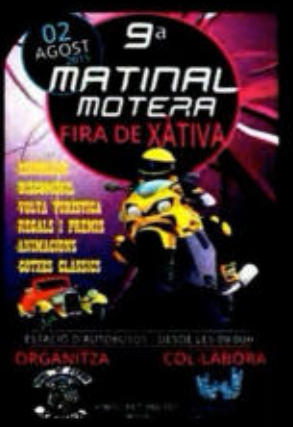
Per cert, enguany la nostra matinal serà el proper 6 d'agost de 2017 al mateix lloc, l'estació d'autobusos, vos esperem per que viviu de primera mà aquesta experiència.

AKSARAY

caixa popula

Guardons 2016

BUNYOL DE BRILLANTS

Sonia Marin Ortega

BUNYOL D'OR AMB FULLES DE LLORER

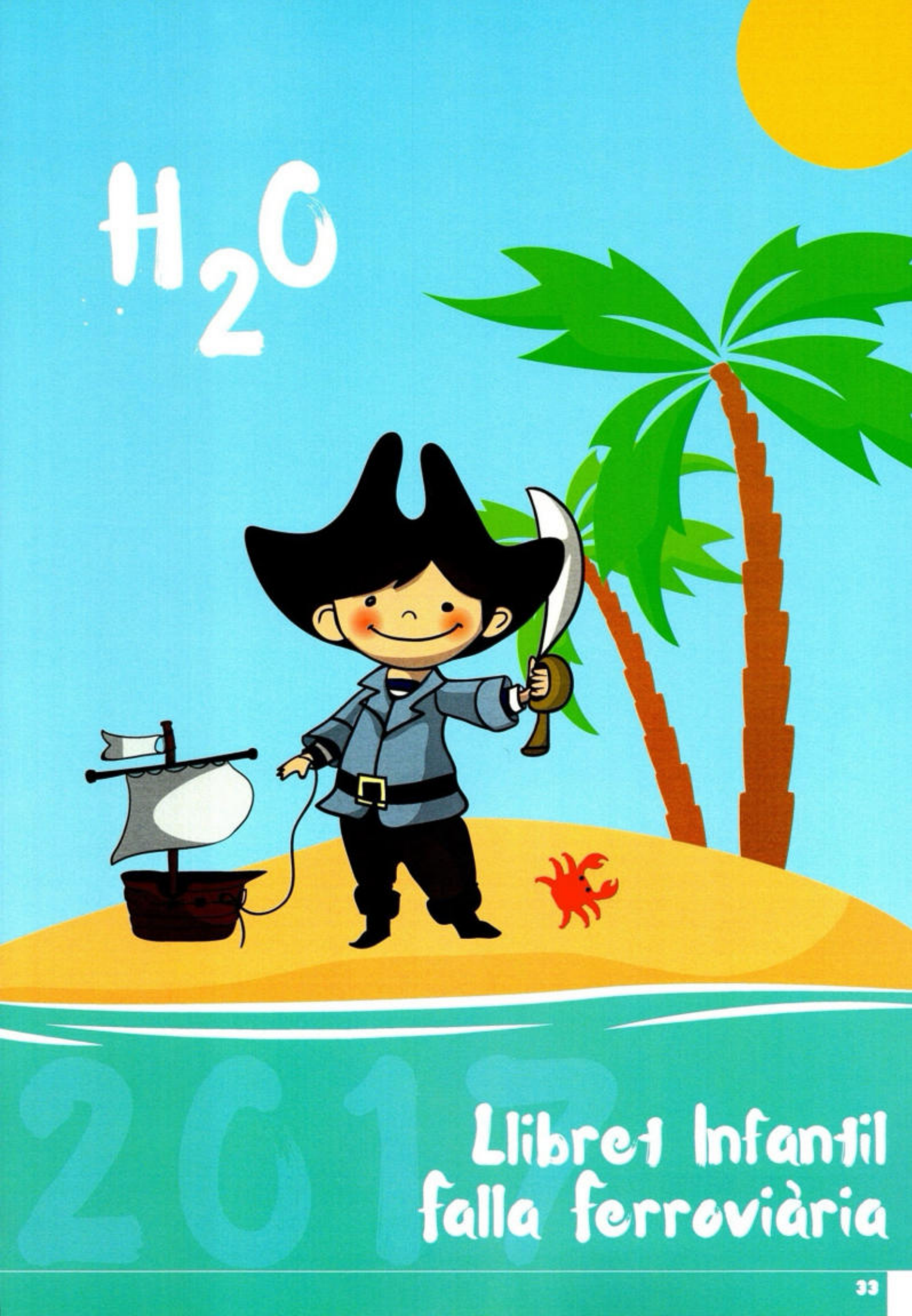
Carlos Balaguer Cambra
Silvia Gisbert Salinas
Susana Benavent Signes
Anna Lluch Ortola

BUNYOLS D'OR

Ricardo Bellver Marti
Maria Molla Sanchis
Juanjo Vidal Llana
Laura Marti Sanz

BUNYOLS D'ARGENT

Sandra Sanfelix Gramaje
Nieves Diaz Diaz
Maria Climent Pascual
Toni Marti Sanz
Jose Miguel Mateu Tudela
Maen Llinas Carreton
Jessica Llinas Carreton
Ana Maria Gomez Tomas
Cristina Albuixech Avila
Carla Gonzalez Garcia

H_2O
2017
Llibret Infantil
falla ferroviària

Saluda President Infantil

Roberto Pérez Mulet

Hola a tots els fallerets i falleretes de la Falla Ferroviària,

Aquest any és per a la meua família i per a mi un any diferent, especial, emotiu, bonic, il·lusionant, ja que després de pertànyer a aquesta comissió des del dia que vaig nàixer, per fi sóc president infantil.

Junt a Esther, Laura i Maruja, estic segur que serà un any perfecte, i tots junts representarem a la nostra falla en tots els actes.

Vos espere a tots al casal, al berenar infantil, a la plantà, al dinars, als passa carrers ,i a tots i cadascun dels actes fallers per gaudir tots junts d'aquesta festa tan meravellosa que són les falles.

Un bes i un abrac molt fort per a tots

Comissió Infantil

ADRIA MUSOLES LLUCH
ADRIAN PONS MANJON
ADRIANA CAÑETE GASO
AFRICA TORMO GALDON
AITANA RICO HERRERO
ALBA GRAU LLINAS
ALEJANDRA APARICIO SANCHIS
ALEJANDRA BOLINCHES ARNAU
ALEJANDRO GARZANDO CAMARASA
ALEXANDER MIRALLES COSME
ALFONSO GOSALVEZ GISBERT
ALVARO APARICIO SANCHIS
ALVARO NAVARRO LLORENS
AMAIA GIL HUERTA
AMPARO SANCHIS AGUSTI
ANA LLORENS PATILLO
ANDREU MIÑANA FUSTER
ANGELA MARTINEZ FERRER
ANGELA MOMPO TORIBIO
ANTONIO PUCHADES DIAZ
ARANTXA LLORENS TORREGROSA
ARIADNA BADIA CLIMENT
BLANCA LASO CAMARASA
CANDELA EGEA GONZALEZ
CANDELA GIL BACETE
CARLA FRAU CERDA
CARLA MARTINEZ BALDRES
CARLA MOLLA MARZAL
CARLES LLUCH PASCUAL
CARMEN CAPUZ ZAMORANO
CARMEN GALLEGO MAS
CARMEN PERELLO FERRERO
CAROLINA CASTELLO GOSALVEZ
CAYETANA BOLINCHES ARNAU
CLAUDIA HERNANDEZ BORREDA
CONCHETA PEREZ BELTRAN
COSME CAMARASA IBORRA
DANIEL PERELLO PEREZ
DANIELA BERNABEU SANTAMARGARITA
DANIELA GANDIA VILA
DIEGO GARCIA LERCHI
DIEGO MONEDERO MARTINEZ

ELSA LANGA CUCARELLA
EMMA PLA GARCIA
ESTHER LLUCH BATALLER
ESTHER MARTINEZ CHAQUET
EVA GARCIA REIG
GABRIEL GALAPERO SALES
GONZALO NAVARRO LLORENS
GUILLEM BADIA CLIMENT
GUILLEM SILES SANZ
HUGO MEDINA PEREZ
HUGO PERALES QUILES
IKER VENTURA PADILLA
INMACULADA GALAPERO SALES
INMACULADA GARCIA MOMPARLER
JOAQUIN BELLVER CUERDA
JORDI GISBERT PERALES
JORDI PITARCH TAENGUA
JORGE BENAVENT VILA
JOSE GONZALEZ FRANCES
JUDIT JULIAN MEDINA
LAIA FUENTES MAHIQUES
LAURA CARMONA LLUCH
LAURA RIZO TORREGROSA
LAURA RUBIO BORRAS
LUCA BALAGUER MARQUEZ
LUCIA SIERRA CUENCA
LUIS APARICIO BALDRES
MAEVA BELLVER CUSSAC
MAITE FRANCES GOMEZ
MARCOS GARCIA MARIN
MARIA GARCIA GARCIA
MARIA MARTINEZ BALDRES
MARIA RUIZ SANFELIX
MARIVES PUCHADES DIAZ
MARTA BORREDA MATEU
MARTA CHERINO GOSALBEZ
MARTIN GRAU LLINAS
MARTIN ESPLUGUES CASTELLO
MARTINA CAÑÉTE GASO
MATEO MORENO LUNA
MEGAN GONZALEZ GIMENEZ
MIGUEL MONEDERO MARTINEZ
MIREIA BARBERA CUCARELLA
MONICA SANCHEZ AGUSTI
NEUS IBORRA SOLER
NICOLAU MATEU CORTELL
NIEVES C. AGUADO BATALLER
NOAH CLIMENT GIMENEZ
OLGA ESPLUGUES CASTELLO
OLIVIA SANCHO MOMPO
OSCAR GIMENEZ GARCIA
PABLO DIAZ MARCHIRANT
PAU MAYANS FUENTES
PAULA ALABAU ESPARZA
PAULA BALAGUER ESPARZA
PAULA CABALLER SUAREZ
PAULA CELORRIO CUENCA
PAZ CABANES CORBERAN
PILAR ELECTRA REKOV MARTINEZ
PILAR PERALES CARABELLA
RAFA CAPUZ ZAMORANO
RAFAEL GOSALVEZ GISBERT
RICARDO PEREZ BELTRAN
ROBERTO PEREZ MULET
SALMA FERNANDEZ HUERTA
SALVADOR IBORRA SOLER
SARA GARCIA MARIN
SARA VIDAL JUAN
SERGI MARQUES PEREZ
SERGI RICO DE JUAN
SERGIO CRESPO CALA
SERGIO PERALES QUILES
SOFIA CUCÓ TORREGROSA
SUSANA PLA NAVARRO
TERESA APARICIO BALDRES
VEGA CABALLER SUAREZ
XAVI RIBERA SILVA
YAGO GISBERT PERALES
YAIZA BONALES DE LA TORRE

gener

Començàrem l'any amb una excursió organitzada per la Junta Local Fallera. Primerament visitàrem el betlem de la Falla Na Jordana, aquest any realitzat amb macetes. Després anàrem junt als nostres companys de la falla Raval al llit del riu Túria on realitzàrem jocs i dinàrem. Per finalitzar, novament amb la Junta Local Fallera i la resta de comissions, en desplaçàrem fins al circ a veure una funció basada en el conte d' Aladdin.

També vam tindre la visita de l'emissari reial al nostre casal, on els xiquets berenaren una xocolatada que estava d' allò més bona i realitzaren les portades per a l'apartat infantil del llibret de la falla Ferroviària.

febrer

Després de molts assajos, buscant llocs on caberen els més de 40 xiquets que eixiren al playback, i que no aconseguirem juntar-nos tots junts ni una sola vegada, el playback va eixir extremadament be per al que haguera pogut ser, i es que dia rere dia els nostres xiquets ens demostren que estan fets uns artistes. També utilitzàrem un dia d'assaig per anar a visitar com anava la falla infantil i ja que estàvem perquè no, dinar al poliesportiu de Novetlé, ja que allí si que hi havia lloc suficient per a assajar.

Al mes de febrer també tingué lloc el ral·li infantil a una nova ubicació, i va resultar ser tot un èxit. Va participar quasi tota la comissió infantil, des dels més menuts fins als més grans, fins que la plutja es va fer present. Realitzaren tot tipus de proves d'allò més divertides a càrrec de totes les comissions de Xàtiva.

març

I per fi van arribar les falles. Abans de la setmana gran vam realitzar el berenar de la Fallera Major i el President Infantils en la carpa situada prop del nostre monument, el qual, com sempre, va ser un gran èxit on els menuts ho passaren genial menjant i jugant. Com ja vam fer l'any anterior, estaven programades diferents activitats per als xiquets de la comissió, però degut a diferents imprevistos ens feren improvisar i modificar les activitats. De tota manera, gràcies a la col·laboració d'alguns pares, els xiquets disfrutaren de jocs, tallers, "globotà" i un fum d'activitats que no deixaren que s'avorriren un segon.

Memoria Infantil 2016

abril

Aquest mes, aprofitant que alguns membres de la falla organitzaven una acampada amb una empresa d'animació, vam decidir realitzar aquesta acampada amb els xiquets de la falla. Allí pogueren realitzar tallers, escalada, tirolina, passeig en poni, tir amb arc, etc.

maig

Aquest mes, degut a la feina dels delegats infantils, no vam tenir temps per preparar cap activitat, però aprofitàrem per preparar la següent excursió que tindria lloc al mes de juny..

juny

Després de passar exitosament el final del curs escolar, realitzàrem una excursió al Mas de Xetà, en Llutxent. Allí visitarem la granja i realitzàrem activitats d'aventura com ponts, tirolina o rocòdrom. També, aprofitant la bona temperatura, ens refrescàrem a la piscina per tal d'acabar un dia rodó.

setembre

juliol

Tot i que eren dates difícils i què la majoria de gent es trobava fora per vacances (o feina), vam conseguir reunir un xicotet grup per tal d'anar a Aqualandia, en Benidorm. Després de com ho passarem de be l'any anterior a Aquopolis, decidírem repetir a un lloc nou i no ens vam penedir.

Després de descansar a l'estiu, tornem amb els actes oficials de la junta local. Aquest any, el mig any faller infantil va tenir un nou format amb activitats de matí i de vesprada que ens va permetre disfrutar d'un dia complet. Primerament pel matí realitzàrem jocs populars a l'albereda. Després tota nostra comissió anarem a dinar tots junts, i per a que el ritme no parara, realitzàrem jocs fins que tornàrem de nou a l'Albereda. Ja allí, junt amb les altres comissions, realitzàrem els actes típics del mig any: berenar, globotà, castells unflables i tallers.

octubre

A aquest mes tornen les cavalcades, aquest any per fi intentem realitzar una cavalcada que portava alguns anys pegant voltes al cap. De nou, amb una participació màxima, ferem el possible per tal de quadrar les disfresses i els quadres, però no és una feina gens fàcil, encara que de nou, amb la col·laboració de tots, pares, xiquets i fallers de la nostra comissió conseguirem traure-la avant.

També, la junta local fallera, organitzà l'activitat de Halloween que ja porta anys organitzant i com no, no podiem faltar.

novembre

A petició dels xiquets de la falla, tornàrem a repetir al Laser Space d'Alzira. Degut a l'alta participació dels xiquets de la comissió, haguérem de llogar un autobús, que més tard ampliariem ja que amb 55 places no hi havien prou. Com sempre, passàrem una estona d'allò més divertida i per la vesprada aprofitarem per assajar el playback que canviava de data.

Com hem dit, aquest mes també era el playback, que canviava de dia i ens deixava sols 3 setmanes per assajar. Van ser molts mal de caps i moltes dificultats però finalment va eixir. Aquest any en una nova ubicació, a la sala 1 dels cines Axion, que tot i pagar les novatades de ser la primera vegada, els xiquets van disfrutar i ho passaren molt bé. I com no, com sempre que tenim la possibilitat, baixàrem al casal a dinar i a celebrar que ja havia acabat.

desembre

Al mes de Desembre degut a que aquest any les dates caien molt malament, algunes de les activitats no es van poder fer i sols va quedar el dia 3 de Gener per a realitzar les activitats. Així que el que teniem planificat per a desembre ho passarem al 3 de Gener, Aquell dia de mati realitzarem la xocolatada, visita del emisari reial i els dibuixos per al llibres. Per la vesprada, anàrem a vore un conta contes organitzat per la junta local fallera, i a continuació, entregàrem els joguets als emissaris reials per als xiquets més desfavorits.

Premis
Exercici 2015/16

Guardons
Infantils 2016

DISTINTIU D'ARGENT

Javi Ribera Silva
Maeva Bellver Cussac
Jordi Pitarch Taengua
Carla Frau Cerda
Daniela Bernabeu Santamargarita
Nicolau Mateu Cortell
Guillem Siles Sanz
Sofia Cuco Torregrosa
Amparo Sanchez Agustí
Monica Sanchez Agustí
Olivia Sancho Mompo
Paula Celorrio Cuenca
Aitana Rico Herrero
Pilar Perales Caravella

a Esther

Brilla la teua presència,
com la lluna de València.

Blanca i pura,
que espera un any
d´aventura.

Ací comença tot Esther, un
any ple de illusió,
que esperes amb molta
emoció,
de la teua falla gaudiras,
i mai oblidaràs.

Alegria i dolçor,
així es el teu cor.

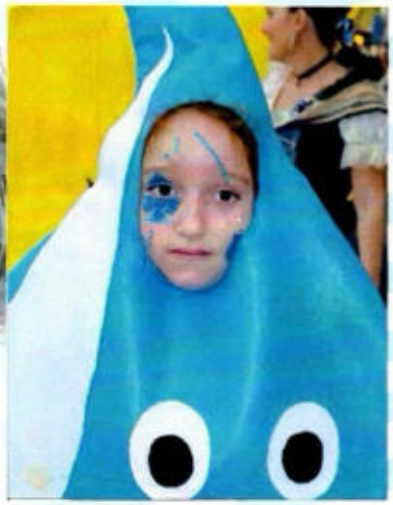
El barri es fica de festa,
per rebre a la xiqueta que
hui ens representa.

I recordant recordaràs, amb
el cor ple d´alegria i
satisfacció,
l´any que vas representar a
la teua comissió.

Esther Martínez i Chaquet

La Nostra Fallera Major Infantil

Esther Martínez i Chaquet

Hola! Jo m'anomene Esther, sóc una xiqueta d'onze anys, pertany a aquesta comissió des de ben menuda. Us preguntareu per què pertanyo a ella, doncs be, perquè en aquesta comissió em van acollir amb els braços oberts, i què millor que pertànyer a aquesta falla, Falla Ferroviària.

Actualment estudie al col·legi 'Nuestra Señora de la Seo', al grau 6é de primaria.

El millor record que guarde és el següent: al 2015 el dia de Sant Josep va ploure molt, aleshores, les meues amigues i jo vam decidir anar a acompanyar a Sara i a Maria per què pujaren amb un poc més d'alegria.

Laura, aquest és el nostre any. Espere que ho passem igual o més be que fins ara. Hem de gaudir d'aquestes falles com si no en vingueren altres.

Si em tinguera que quedar amb un acte, em quede amb la baixada de Sant Josep. Un acte molt emotiu que sols es celebra a la nostra benvolguda ciutat, Xàtiva. I com no, les falleretes infantils d'altres comissions em fet una gran colla i ens ho passem d'allò més be.

Per açò i molt més, em senc molt afortunada de poder representar aquest any a la meua comissió infantil, ja que les falles són per a mi un motiu de satisfacció i alegria, per això m'agradaria fer una narració del monument que ens representa aquest any. Monument que simbolitza la importància de l'aigua, que com en un mar ple de sirenes que naden contra corrent al voltant dels vaixells i de les ones tempestuoses, en el fons són un poc com nosaltres, que nadem a favor de la corrent dels temps que ens ha tocat viure avui dia.

És com aquella sirena, que perduda en un mar de dubtes i de tempestes, és afortunadament suportada i acollida per a trobar el seu camí guiada per la resplendor del farol, com nosaltres guiats per la llum i les flames d'aquesta festa fallera.

Per això, us convide a tots vosaltres a que vingueu a gaudir d'aquestes falles, i espere que vos agraden tant com a mi.

h2o

Al fons marí, viuen dos sirenes, Aigua dolça i Aigua salada., son tant possessives, que sempre diuen que esta aigua es meua, i son tan salameres que saben molt be ballar-li l'aigua a son pare, aigua forta per a eixir-se'n en la d'elles.

Quan volen aconseguir alguna cosa, no callen ni baix l'agua fins eixir-se'n en la d'elles.

Alguna que altra volta, han fet alguna trastada i s'han vist amb l'aigua al coll, i es tenen que amagar per a que no les troben i es converteixen en aigua enbotellada.

Al fons del mar, coneixen a molta gent.

Tenen un amic tan despistat, que va al mar i no troba aigua, altre tan inoportú i poc afortunat en les seues accions que sempre es un aigua festes.

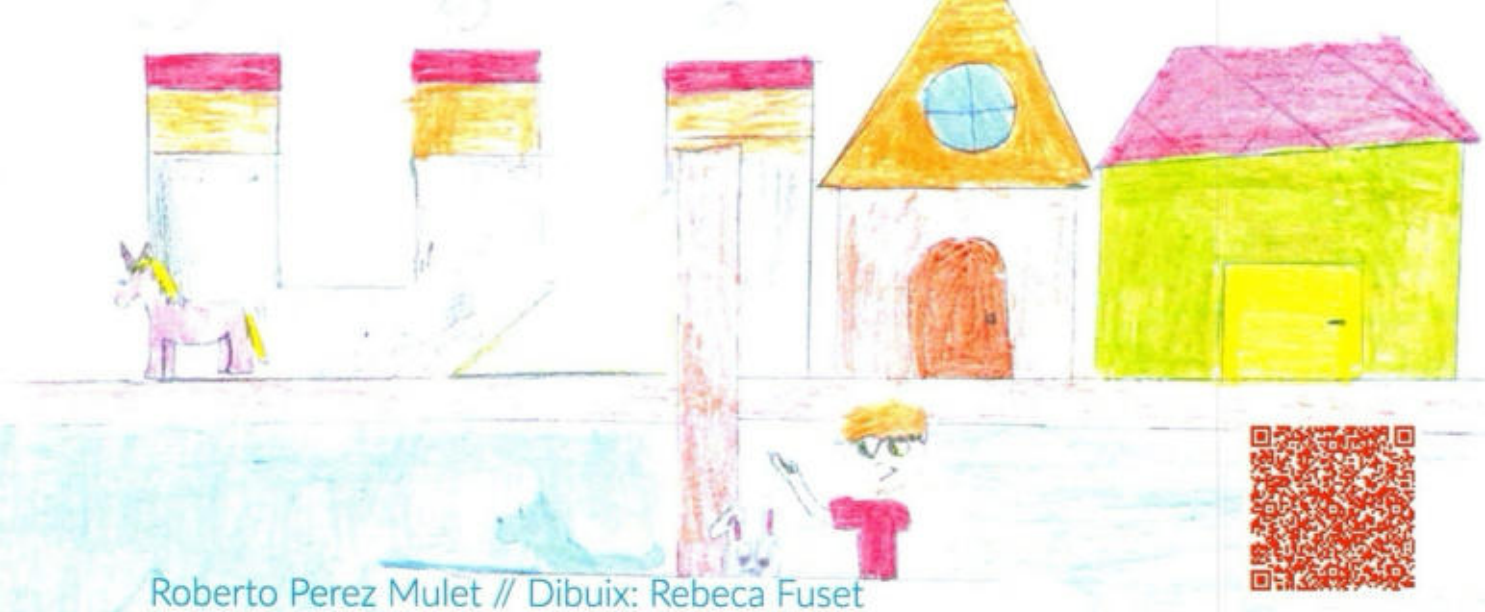
Hi ha un tan famolenc, que sempre se li fa la boca aigua, al veure qualsevol cosa, menja tant, que sempre esta buscant aigua en gas.

Al que més volen és un que s'ofega amb un got d'aigua i sempre tenen que ajudar-lo.

A pesar d'estar baix de l'aigua, hi ha que no es llaven massa, i fa l'aigua contaminada.

Aigua dolça i Aigua salada els agraden molt les falles, els agradaria algun any poder eixir a la superfície i poder gaudir de la festa, de moment, com açò no es possible, sols ens desitgen que passem unes bones falles i que no tinguem unes falles passades per aigua.

Raimon Tormo - Xàtiva 2017

Roberto Perez Mulet // Dibuix: Rebeca Fuset

Era una vegada un xiquet anomenat Bartolo. Aquest tenia el pèl roig, els ulls de color verd maragda i el seu caràcter era alegre i extravertit.

Un dia mentre anava pel bosc, va veure un gos blau que entrava a una caseta de fusta. Com Bartolo era molt curiós, el va seguir, i dintre de la caseta sols hi havia una botella amb un cartell que posava "no beure", i la imatge d'una calavera, però ell no feu cas i va beure. De sobte li començaren a pesar els ulls i caigué en un somni profund.

Quan va despertar es trobava a un tossal, ple de tocons. Quan mira en lluny va veure una filera de fum, així que va anar cap enllà. Després de caminar una estona, arribà a un xicotet poble. Com no sabia on era trucà a una casa i un gos blau de nom Blavós li obrí la porta. Xarraren una bona estona (ja que aquell gos parlava) i descobrí que el planeta de Blavós estava molt contaminat, cosa que a Bartolo li dona molta pena i decidí ajudar-lo a salvar el seu planeta.

Després de dormir a la casa del seu nou amic Blavós, de bon mati en posaren en marxa ambdós. Després de caminar moltes hores, arribaren a una platja, amb un oceà d'un color molt fosc, degut als abocaments tòxics que hi feien.

Com feia molta calor, decidiren descansar a l'ombra una estona i berenar. Front a ells hi havia una plantació de carlotes. Però quan anaven a agafar-ne alguna, un conill groc, de nom Secoll, els mirà molt enfadat i els demanà explicacions. Finalment i després d'explicar-li el que havien anat a fer allí, es feren amics i decidí ajudar-los en la seua aventura.

Amb un vaixell, propietat de Secoll navegaren a l'encontre de la central nuclear que està contaminat el planeta. Durant el viatge pensaren com s'havia arribat a trencar el nucli del generador.

La travessia era molt llarga, i després de fer-se de nit, Bartolo no podia adormir-se, sols tenia una idea al seu cap, desactivar el nucli del generador i salvar el planeta que estava contaminant-se cada vegada més.

Bartolo va tindre un somni molt curiós, somniava a mb un rellotge que feia tic-tac, tic-tac d'una forma molt sorollosa, al centre tenia una porta mitjançant la qual Bartolo entrava al nucli del generador, però abans de poder desactivar-lo es va despertar.

Quan arribaren a la ciutat, conegueren en el port un unicorn, del qual es feren amics i els convidà a passar la nit a la seua casa. Durant la nit, Bartolo es despertà per anar al servei i veié una llum. Quan s'acostà veié a l'unicorn intentant arreglar un rellotge antic, igualet al del seu somni de la nit anterior. La sorpresa de Bartolo fou majúscula, ja que pertanyia al seu avi. L'unicorn li'l regalà a Bartolo i tornaren al llit. A l'endemà van entrar els quatre amics al lloc on es trobava el nucli, per poder obrir-lo tenien que desxifrar una encriptació molt complicada, que gràcies a l'astúcia de Blavós i l'unicorn. Però la sorpresa en la que es trobaren, es que sa majestat es trobava al nucli, dormint amb una estranya màquina que havien de desconectar per tal de salvar-li la vida. Tot això en poc de temps, i conectar la màquina al rellotge durant cinc minuts. Era una tasca molt complicada però amb el companyerisme ho aconseguiren.

Sa majestat en agraïment feu una gran festa en el seu honor, ja que aconseguirem salvar-li la vida i llevar la contaminació del seu planeta. Despres de la festa Bartolo se n'ana a fer una passejada a la vora del riu, quan de sobte entropessà i caigué dins del riu. Es desmaià i es despertà a la seua caseta.

I conte contat, conte acabat.

Lletres falleres

Competència Innecessària

Un Faller de la Ferro.

02:00h, del 20 de Març de 2017 a qualsevol cassal faller de la ciutat de Xàtiva, estan reunits, amb cares esgotades, al voltant d'unes taules encara per netejar i un sol, que acarreja les conseqüències de l'última nit frènetica de falles, els fallers de la comissió, amb les seues vestimentes de colors identificatius, que en un parell d'hores quedaran oblidades durant un any, al fons de l'armari de casa.

Els primers instants, son de silenci, tots pensatius, observant l'infinit i recordant els dies que acaben de passar, els últims segons del monument encara sense foc, olorant-se constantment, el que ha quedat impregnat després de la nit de la cremà, fins i tot, s'observa algun faller, amb els ulls brillants de la tristesa per pensar, que encara queden 361 dies, per tornar a vore plantat el monument al carrer, es en eixe moment, quan comencen les primeres il·lusions, els primers pensaments d'èxit.

Les primeres impresions del que s'espera per el proper any, impresions que es resumeixen en premis de monuments, cavalcades, etc.

Aquestes impressions es creen cada 20 de març, ja que potser, el fruit recollit no ha estat l'esperat i provoquen en uns primers instants, frustració, impotència, cabreig, contra altres comissions, contra persones que han jutjat la nostra tasca des del seu punt de vista. Eixa sensació, poc a poc va menguant fins eixa nit on torna a resorgir, l'il·lusió per el proper any i com si d'una carta als reis mags es tractara, demanem ja , un premis, que ni en sabem si es podran donar.

En eixos instants, el faller crea involuntariament una competència que podríem anomenar innecessària per molts aspectes, ja que crea conflictes entre distintes comissions, fallers, discrepàncies entre diferents formes de vore una mateixa figura que pot portar a confussió.

Esta molt be allò de voler crear esperances futures amb l'esforç de la comissió, voler guanyar la propera carrossa, el proper ninot indultat, un fum de pensaments molt positius que fan millorar la nostra festa, ja que cada vegada, poden sorgir millors monuments, etc, però que no podem deixar que passen de ser simples motivacions, per satisfacció pròpia i no passar la linea que separa la competència innecessària de la competència sana.

Es per això, que aquesta es una competència innecessària, que hem d'obviar, ja que ens hem de quedar amb l'esforç d'un any, ja que tot el que hem vist ha estat fruit del nostre esforç, de la nostra unió com a falla i no hi ha major satisfacció, que poder vore any rere any, un

monument plantat al carrer, per xicotet que siga, per que darrere d'eixe tros de cartró hi ha molta tasca. Després els resultats transformats en "palets", poden aplegar o no, pero no hem de deixar que es converteixca en enfrontaments, ja que de segur que el proper 20 d'Abril, ningú recorda, quin és el palet que ha obtés la seua comissió al concurs X.

Aquest món esta ple de competència, per tots els llocs, en tots els àmbits de les nostres vides, es per això, que no hem de deixar, que aquest món que esta fet per a gaudir i passar-ho be , ens veja vore el costat competitiu.

Una competència sana es necessària per tal de millorar aquest món, però una COMPETÈNCIA INNECESSÀRIA, ens faria vore les falles com una competició, com si dos grans rivals de futbol lluitaren per aconseguir el més preciat dels trofeus.

Amb el pas del temps veus moltes cares d'aquesta festa, la que es crea amb la simple relació dels fallers indistintament dels seus colors i la que es crea per la lluita sense fí, per un palet.

Les falles en ocasions han unit comissions al voltant d'un cassal, per tal que no es puga tancar un cassal, han conjuminat esforços per tal de reclamar el que els és innherent, s'han fet amics gent que pareixia destinada a no entendres, i tot , per compartir un mateix sentiment, tot per enaltir la nostra festa , que ja té més de 150 anys.

Gràcies a tot allò, gràcies a eixos esforços, les falles han estat declaradaes patrimoni immaterial de la humanitat, fet que no hagués estat possible, si deixem que eixa competència innecessària, forme part del nostre col·lectiu.

Deixem per als polítics, per als futbolistes, per a les empreses, que competeixquen dia rere dia, i gaudim els fallers del que ens fa cada dia més grans.

Alegrem-nos dels premis de la comissió veïna, per que el vertader premi per a una comissió, es vore tots els seus fallers brindant al seu cassal eixa nit de 20 de març, que va començar trista, va passar a ser de rivalitat i ha acabat sent de satisfacció pel treball realitzat durant un any, i que ja comensa a vore la llum del proper monument, amb l'il·lussió renovada, per que el proper any, tornarà a competir per tenir el millor monument, disfressa, decoració, però sempre, des d'una perspectiva sana i necessària.

Tal vegada, aquest article, no el llisca molta gent, tal vegada, es puga vore com un article que no té molt de sentit, que no es tan profesional com altres, però aquest esta fet per una persona que estima aquesta festa i que vol contribuir a ella, començant per fer un article, que poc o gens sentit puga tindre, però que ha aportat el seu granet d'arena, per fer més gran la festa per excel·lència dels valencians, les FALLES.

A tot el que arribe fins a aquestes línies, recordar-vos que les falles, som el que som , en part per competir amb altres comissions, però no deixem que eixa competència, es converteixca en INNECESSÀRIA, ja que fariem d'una festa una feina, i d'una distracció una obligació.

Fogueres vs Falles??

Un Faller de la Ferro.

Vertaderament existeix tanta diferència entre falles i fogueres? Existeix alguna rivalitat entre les dos? Quines són les seues màximes protagonistes? Qui no ha escoltat alguna vegada en boca d'un alacantí,"escolte, que no són falles, són fogueres", o d'algun faller, "les fogueres són una copia de les falles"

Doncs bé, explicar la possible diferència entre ambdues, o la mateixa "competència", es el repte que m'ha plantejat la comissió de la Falla Ferroviària, per que tot el món entenga un poc més d'aquestes festes. Pense, que seria un debat etern si ens posarem a comparar unes amb altres, o vorer les seues semblances; és per això que vaig a tractar de donar, des del meu punt de vista , els trets més diferenciadors, per a aquesta qüestió.

La primera gran diferència, la que més crida la atenció i sobretot, la que més controvèrsia porta, és el que es coneix com a monument.

Les falles, podríem dir que són uns monuments de majors dimensions que les fogueres, evidentment, fet que ve donat, per els majors pressupostos gastats en monuments fallers que foguerers, però, sense fixar-nos en el seu volum, trobem alguna que altra diferència, com puga ser el seu color i forma.

Les falles tendeixen a ser més realistes, donat que són formes més quotidianes, els seus colors, més càlids, intensos i oscurs, donat l'època de l'any que es celebra la festa, mentre que les fogueres, són línies més estilitzades i abstractes i de colors més vius i alegres, ja que tenen lloc a l'estiu.

Un tret diferenciador dels monuments, són les seues crítiques, ja que a la falla domina la sàtira escrita en valencià, mentre que a la ciutat d'Alacant, es una vessant mes crítica escrita en castellà, donat la seua ubicació geogràfica.

Altra diferència, entre les dues festes, són les seues protagonistes.

A València, la màxima representant es coneguda com a Fallera Major, mentre que a la ciutat alacantina, la seua protagonista , es la Bellesa del Foc, però al cap i a la fi, sols són noms, per a les representants. On si que hi trobem majors diferències , és en la vestimenta oficial d'ambdues, ja que la fallera, porta un vestit d'indumentària valenciana, encara que aquest món es molt ampli i no vaig a intentar explicar-ho, ja que no ho encertaré; però a simple vista es pot observar que la manteleta per a la fallera, li cobreix tota la part davantera de la falda, aquesta falda pot ser de diferents colors combinat amb el corpinyo, mentre que a la bellesa, el davantal, es una xicoteta peça (negra) , que li cobreix una petita part de la seua falda, aquest vestit , es sol conèixer com a vestit de novia alacantina, i el seu corpinyo es negre.

Però la part més cridanera es el pentinat, mentre que la fallera, porta de un a tres monyos, la bellesa porta una espècie de mantilla decorada amb unes flors de azahar.

L'època de l'any que tenen lloc, també és un tret diferenciador, encara que he d'admetre, que per als que ens agrada aquest món, és millor així. La festa de les falles té el seu dia gran el 19 de Març, mentre que les fogueres d'Alacant es celebren el 24 de Juny com a dia de major festa.

El menjar típic a prendre si visites les falles, són els bunyols amb xocolate, és molt fàcil trobar paradetes on aprovisionar-te d'aquest dolç i també és una beguda típica l'aigua de València;

mentre que a Alacant, es sol prendre una orxata, coca amb tonyina o bacores, i per beure, la paloma, una beguda amb aigua i anís.

Altre tret diferenciador, encara que amb la mateixa finalitat, per posar punt i final a diversos dies intensos, és la cremà; coneguda a València com nit de la cremà, i que s'inicia amb la cavalcada del foc, finalitzant amb la crema dels monuments que han obtés els primers premis o els monuments municipals, depenent de la població. A alacant, en canvi, aquest ritual, comença amb l'encesa de la gran palmera, i que es dispara, des del més alt del castell de Santa Bàrbara i que marca el principi de la cremà, sent la primera la foguera municipal.

Aquesta diferència, no es tan gran últimament, ja que ambdues festes, han anat poc a poc unint als professionals que confeccionen els monuments, i cada vegada és més comú trobar artistes valencians fent fogueres i viceversa.

Per finalitzar amb les grans diferències, trobem el lloc de reunió, que a Alacant es coneix com barraca o racó, i que alguns d'ells competeixen adornant la seua entrada, i no és com un cassal a les falles de València, que és el lloc on es reuneix el faller.

Hi ha diferències menys significatives, com la ofrena, que a València es tracta de cobrir el vestit i mantó de la verge, i a Alacant, es fa una espècie de mosaic a l'entrada de la catedral.

Cada festa, té les seues peculiaritats, per exemple, a Alacant, el dia de la cremà, es produeix la famosa, "Banyà", on els bombers amb les manegues i mentre el foc està devorant les fogueres, banyen tota la gent que es congrega al voltant de la foguera, amb el principal objectiu de sufocar les altes temperatures que es donen en aquelles èpoques.

A València, totes les nits tenen llocs castells de focs d'artifici, sent la més especial la nit del 18 de Març, a la qual es celebra la Nit del Foc. També des de l'1 de Març, es celebren a les 14h mascletades a la plaça de l'ajuntament.

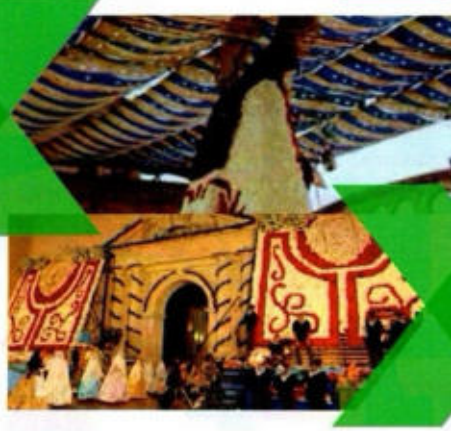
Al principi de l'article, he nomenat dos acudits típics, "escolte, que no son falles, son fogueres", i "les fogueres son una copia de les falles", veritat? Doncs a eixa gent, hi hauria que explicar-li, que encara que a simple vista semblen diferents, realment podríem dir que son iguals, ja que per ambdues festes, es treballa els 365 dies a l'any, per tal que el treball estiga perfecte, tenen mil actes culturals , lúdics, festius, es donen en èpoques diferents, en llocs diferents i es una manera singular per que tots gaudim de festes tan iguals i a la vegada tan diferenciades dues vegades a l'any.

A simple vista, pareixen diferències importants, però tan sols són, diferents punts de vista de veure una festa, diferents formes de vestir una reina, diferents llocs on reunir-nos, en definitiva diferents formes de gaudir d'una festa comú.

Visquen les Falles, Visquen les fogueres!!!!

Competència a l'esport faller a Xàtiva

José Luis Lagardera Ventura

Vivim en una contínua competència. Amb els altres o amb un mateixa. Quan ens alcem esperem ser millors que el dia anterior, aconseguir els objectius que ens vam proposar i que encara no hem assolit, i moltes vegades ens gitem pensant "hui no, però demà sí; demà ja toca".

Competència. Una paraula que flota a l'ambient, que respirem cada vegada que llancem una bafarada de nostàlgia, d'exigència... i inclús també d'enveja.

Competència és un terme que s'empra sovint en tots els àmbits. Un polític competeix amb un altre per a presidir un país, o un territori, o un poble; una opositora competeix amb la resta d'opositors per eixa plaça que tant de temps ha estat anhelant; un estudiant competeix amb la resta de la classe per ser el primer de la promoció; un equip de futbol, o de bàsquet, o de tenis taula, competeix per guanyar la partida, o la lliga o la copa. I una falla competeix per emportar-se el banderí al millor monument, o al millor ninot, o al millor llibret... De fet, si unim els últims dos conceptes que hem anomenat: falles i esport, pot esdevenir una mescla explosiva.

L'esport a les falles de Xàtiva és un tema candent. Cada any, les falles es reten en aquests quefers, començant pels Jocs de Saló, que anem a interpretar com a "esports", agafant-ho amb pinces, perquè en realitat sí que es disputa un campionat d'un "joc" considerat esport: els escacs. La resta: parxís, dòmino, bac, manilla i truc. Anem per parts.

Per als jugadors de parxís, el seu èxit no depèn sols de la sort del dau. Hi ha que saber menejar les fitxes en el seu adequat moment, en el seu just instant. Aprendre a contar tres tirades mes enllà, saber escollir entre el verd esperança, el blau cel, el roig passió o el groc cridaner. Qualsevol comentari per desmoralitzar l'oponent és benvingut: "ui, mira, si tan sols ens queda una", "pobret, encara té tres fitxes sense traure", "vols que et canvie el dau a veure si així t'ix algun cinc?"... I el colp de cubilet. Quant més fort li pegues a la taula més autoritat demostres. Està estudiat.

Després està el dòmino. Ací es requereixen hores i hores d'entrenament en algun dels bars de la ciutat, i si pot ser, acompanyats d'un carajillo o d'una copeta de conyac. S'ha de dir que en aquest joc la mitjana d'edat és més bé elevada, però com en qualsevol altre aspecte, l'experiència és un grau. Tancar, doblar... hi ha que ser tot un expert per a aconseguir rascar alguna cosa a aquest joc a les falles de Xàtiva.

Continuem amb el bac. Podria ser la competició per pujar a la xarxa el vídeo de la caiguda més graciosa, però no. Parlem del Bac, el joc de cartes. Bac, rebac, recontrabac! Un entreteniment amb el que et sents més poderós que Zeus si aguantes entre les mans dos cartes amb el mateix número. Ronda. I no en parlem si coincideixen les tres! Rondí! Invencible.

Parlant de tres cartes, ens n'anem al joc "Typical valencian". El nostre segell d'identitat per excel·lència. El truc. Pobres els universitaris d'altres comunitats autònomes que han de conformar-se amb jugar al mus, un joc que no hi ha que confondre amb el "tra-mús", que és el que pots anar picant mentre et fas la partideta. El truc és joc d'enganyifes, de mentides i de valents. I a Xàtiva hi ha molt bona cantera. Aquesta comissió sempre dona de que parlar, però qualsevol jugador de truc sap que no pot confiar-se en cap partida dels Jocs de Saló. Ahí fins al més babau fa rellotges, o en aquest cas tira farolaes en els envits i llança a l'aire trucs fantasma.

A la manilla la competència és un tant més lleugera. Aquesta és una de les poques comissions que presenta batalla. A voltes en són tres, altres quatre, cinc si sona la flauta... Són els rars. No us puc explicar molt bé en què consisteix

perquè mai he entès de que va aquest joc. I mira que ho he intentat ! Sols us puc dir, que Sebastian Cruzans, més conegut com "el Roig", és cada any el rival a batre. Dona igual amb quin company jugue (que normalment té tanta idea com jo i acaba pegant cabotades si la partida s'allarga), Roig se les apanya per contar les cartes seues... i les de la resta.

Per últim, en els Jocs de Saló, trobem els escacs. Un esport en el que el desgast és mental. Des de l'experiència us puc assegurar que una partida llarga cansa tant com un partit de futbol. Acabes esgotat. Perquè no sols es tracta de saber moure les peces, sinó de combinar jugades amb un propòsit final, avançant-se al que pensa el contrari i tractant de desbaratar les seues opcions. És l'estratègia per excel·lència, i sempre hi ha competència per a veure qui s'emporta el banderí, ja que és un joc en el que la sort té més bé poc a veure amb el resultat final.

Això respecte als Jocs de Saló, que malgrat la competència, solen viure's en un ambient jovial i d'amistat, gairebé de germanor fallera. Però hi ha altres en els que els colpets a l'esquena no són tan habituals. Parlem del futbol sala faller, un esport que ha tornat a l'imaginari faller fa un parell danys, però que durant molt de temps ha hagut de romandre apartat. I no era per falta de ganes. El problema? El poc trellat d'algunes persones. Fa vora una dècada acabà aquesta competició degut a les constants baralles que es produïen partit rere partit. El que es va concebre en el seu dia com una estona d'entreteniment, es va convertir en una competència violenta que l'únic que feia era trencar alguna que altra amistat forjad

a en el món de les falles. És necessari arribar a aquests extrems per un palet? El balanç de l'any passat, el de la tornada del futbet faller a les pistes xativines, ha estat positiu malgrat algun que altre fet puntual. S'han posat de nou les primeres pedres per tornar a gaudir d'aquest esport. I és que no hi ha més que veure les grades del pavelló de voleibol els dijous i divendres per la nit. De gom a gom ! Inclús la Falla Sant Jordi s'ha animat aquest any a dur xaranga als partits per tal d'amenitzar el temps. És sols així, des del respecte cap als contraris, cap a la resta de comissions i cap als àrbitres que acudeixen per impartir justícia en els partits (perquè mira que pateix un àrbitre!) com es pot construir una competició sana i digna, on el palet siga un element secundari i on regne la tan anhelada "germanor fallera".

I per últim, l'altre esport en actiu pel que es competeix a les falles de Xàtiva és el del pàdel. No hi ha excuses excloents, perquè les modalitats comprenen masculí, femení i mixtes. L'auge d'aquesta modalitat ha fet necessària la implantació d'aquesta competició, on algunes falles tenen a verdaders experts entre les seues files.

En definitiva, l'esport a Xàtiva és un element més de cohesió entre les diferents comissions de la ciutat, en el que es poden intercanviar estones d'entreteniment, però alhora forjar amistats amb persones que sols vegem de setmana fallera en setmana fallera. Perquè ara, que la nostra festa ha estat reconeguda com a Patrimoni Immaterial de la Humanitat per la UNESCO, és el moment perfecte per demostrar que "Falles" és una paraula que no es limita sols a una setmana. Falles és cultura, tradició, música, pólvora, vestimenta... i esport, això sí, sempre basant-se en una competència sana. Perquè ja ho diu la dita: *Anima sana in corpore sano.*

Competència teatral? No, gràcies!

Pepa Rovira i Prado

Últims retocs de maquillatge al meu rostre davant de l'espill. Ullada al guió de l'obra just cinc minuts abans de començar, perquè mai és tard per a repassar un poquet de text, no cregueu? Després, travesse la porta del camerí i em dirigisc a l'escenari. Quan arribe a l'altura del teló, done una ullada i veig la sala plena de gom a gom. En eixe moment unes papallones no paren de colpejar el meu estómac i inspire profundament per a calmar els meus nervis i repetir-me a mi mateix que tot eixirà perfectament, ho hem assajat tantíssimes vegades! Ens donen l'últim avís des de la cabina de control, ja està tot preparat: llums, focus, so, zenitals... Només ens espera el públic. Una suau música se sent a tot el recinte in crescendo. El meu cor comença a bategar cada vegada més apresa; carraspege la meua gola abans de polsar l'ON del micro sense fil i glopege saliva, perquè em dóna la sensació que no podré articular paraula. De sobte un focus s'encén al mig de l'escenari, eixa és la meua entrada, ja ha arribat el moment!

Aquest ritual es repetisc representació rere representació a tots els escenaris que xafem, ja siguen teatres, casa de cultura, auditori, plaça del poble o centre social autogestionat, és a dir, a tots els llocs on normalment actuem. L'esperit de l'actor/actriu faller/a o de l'actor/actriu amateur és el mateix i ens movem pel mateix impuls i fem el que fem per amor a l'art.

Els fallers fem teatre perquè la falla guanye dinerets per a eixe exercici faller, mentre que els amateurs, si guanyem algun euro, és per a guardar-ho al grup, per a la següent representació. Ambdós tenim moltes coses en comú: assagem normalment a les nits, és a dir, quan la gent "normal" està a sa casa amb la seua família, nosaltres estem al casal o al local d'assaig, que algun amic ens ha prestat, pelant-nos de fred i repetint el text i els moviments 100.000 vegades.

Una altra cosa que ens uneix és el transport assistit, és a dir, tant els fallers com els amateurs recorreguem a algun conegut amb camió o furgoneta, per a poder portar tot l'attrezzo i escenografia el dia de la representació o en un cas extrem, lloguem una furgoneta, però no és bo acostumar-nos a eixos luxes, jajaja!

Ja tenim l'obra, l'escenografia i ens falta el públic! Aleshores ambdós fem el mateix, ens servim del nostre club de fans particular: família, amics, companys de feina, etc. perquè sabem que aquests no ens poden dir que no quan els perseguim perquè ens compren una entrada! Però en aquest cas, he de dir que el pitjor parat és el col·lectiu faller, perquè ja va carregat tot l'any per loteries, rifes, sopars, actes fallers i ara, a més a més, també han de comprar una entrada per al teatre, perquè és per a la falla!

Un aspecte a ressaltar hui en dia, és la gran qualitat del teatre amateur que està vivint la Comunitat Valenciana. Prova d'això és la gran quantitat de Mostres de teatre que trobem al llarg del territori valencià i a més a més, amb la nostra llengua. Açò ha provocat que el públic ja no considere al teatre amateur com uns simples aficionats, sinó que acudisca als teatres a vore magnífiques obres, que en molts casos pareixen professionals, per la seua qualitat interpretativa i escènica i això ha de continuar així! L'única cosa que ens diferencia, és que els amateurs no podem viure d'açò, perquè malauradament les arts escèniques estan infravalorades, però la qualitat teatral dels nostres espectacles, no té res a envejar a les grans produccions professionals.

Així que benvolguts amics i amigues, aneu a vore teatre, siga faller, amateur o professional i gaudiu, gaudiu d'ell i de les seues meravelloses històries que us faran plorar, riure o senzillament... SOMNIAR!

Suro blanc vs. Cartó pedra.
El guanyador és... el fum negre[1]

Rafa Tortosa i Garcia - Director d'El Verí del Foc

Una vegada més, el foc, el nostre foc purificador del 19 de març —mentre algú no intente demostrar el contrari—, és el protagonista d'un tema d'actualitat fallera. Durant la cremà, i en poc de temps, el suro blanc, el ja famós i principal material que s'usa per a la confecció dels cadafals fallers, és converteix en fum negre. És evident que l'acte on finalitza el cicle faller ha passat a deslluir-se a l'actualitat. Però és el que hi ha. No m'atreveix a donar un percentatge, però la gran majoria de les falles plantades a les places i carrers dels nostres pobles valencians amb activitat fallera estan fetes amb poliestiré (EPS), popularment conegut amb el nom de suro blanc.

Al voltant d'este material, als obradors fallers ja s'han establert completament una sèrie de tecnologies i metodologies per tal d'esculpir sobre el suro blanc. Hem d'afirmar positivament que este material ha sigut capaç d'introduir i aplicar noves tecnologies en un camp considerat com artesà i artístic. L'ús de l'enginyeria inversa amb l'aplicació d'escàners tridimensionals per a la digitalització de maquetes o el modelatge digital per a una posterior reproducció a l'escala estimada, l'aplicació del sistema de plànols acotats en la construcció de figures provinent de la teoria de sistemes de representació de dibuix tècnic o l'ús de la màquina termo-talladora i de les màquines CNC, són activitats habituals dels tallers fallers. I repetim, ha estat gràcies a la introducció del suro blanc. A pesar de què estem a uns anys de transició entre la reproducció de cartó i el suro blanc, els artistes fallers han transformat la infraestructura del taller, tant humana com de maquinària, per a l'ús del suro blanc[2]. Han estat molts anys usant el cartó, tant en la reproducció directa com en l'ús de motlles, i amb l'aparició de l'EPS els nostres artistes han trobat un material fàcil de manejar, que pot produir grans i lleugers volums, i que a primeres, és més econòmic.

Dit tot açò, i sense haver parlat sobre la contaminació produïda pel suro blanc, volem deixar clar l'objectiu d'aquest escrit, i que no és més que donar claredat a la qüestió apareguda temps enrere sobre la contaminació del suro blanc sobre el medi ambient. No sóc un expert en la matèria així que no vaig a exposar un criteri ni argumentar-lo, sinó que aportaré dades que altres estudiosos han exposat, i si m'ho permeteu, sí que aclariré diversos conceptes que a primer cop semblem una mica confusos per al lector interessat en la temàtica.

Quan pensem en el medi ambient i en la contaminació que puga produir el suro blanc, ens hem de fixar en tres etapes: en la producció del material (fabricació), en el procés d'elaboració de la falla (manipulació) i en la seua cremà (combustió). Per una part, hem de veure la quantitat

[1]. El present assaig és una actualització i ampliació del treball publicat al llibre de la falla El Canet de Cullera de l'any 2013, sota el títol "El suro blanc. El fum negre".

[2]. Podem veure interessants testimonis a CASTELLÓ, J. (2011): "Artistes fallers, el suro que els canviar la vida", La falla un artefacte tecnològic. Editorial de la UPV, València, pp. 50-83.

d'ener
gia que s'usa
per fabricar-lo fet que
conformarà el grau de contaminació i poder comparar-lo amb la fabricació d'altres materials. Després, en la manipulació i ús dels materials per a confeccionar els cadafals fallers i els efectes contaminants que pot produir en els artistes fallers i en el medi ambient. I finalment, per al dia de la cremà, hem de valorar el grau de contaminació atmosfèrica que provoca la combustió del suro blanc i de la resta de materials que es composa el cadafal faller. Valorant aquestes tres etapes podem concretar la utilització o no del material d'estudi en la confecció dels monuments fallers, establir altres alternatives o valorar quins materials poden arribar a ser els més contaminants. Tots tenim en ment allò que posa a les directrius de les normatives dels concursos de cadafals fallers: es poden usar tots aquells materials que puguen ser consumits pel foc... però en quin grau de contaminació atmosfèrica?

La fabricació

El suro blanc es subministra amb blocs o làmines de distints grossors i densitats, i va estar introduït com a material dels cadafals fallers durant els anys huitanta usant-lo per a la confecció de motlures o xicotets detalls escenogràfics del cadafal. Però és l'any 1984 quan Miguel Santaeulàlia confecciona per a la falla Ferroviària Bailén–Xàtiva del cap-i-casal el ninot El fantasma d'hisenda que va estar modelat directament sobre làmines de poliestiré[3] A partir d'ací esdevingueren multitud de cadafals fallers, sobretot a la secció especial de València, confeccionats amb este material convivint amb la utilització del cartó.

l'EPS és un material usat en el món de l'embalatge (alimentació, electrodomèstics, productes tecnològics, etc.) i com aïllament tèrmic al sector de
la cons-
trucció. Poc a poc, s'ha
anat introduint al món de la decoració i de les belles arts, sector on podem incloure tant la confecció de les falles com de decorats, carrosses i altres productes finals confeccionats a un obrador de falles.

A la producció de l'EPS s'usen recursos naturals no renovables, atès que és un plàstic derivat del petroli i ací es on trobem un punt negatiu d'aquest material. Hem de dir, que amb el pas del temps, l'emissió de gasos en el procés de producció ha anat reduintse. I si el comparem amb la contaminació produïda en la producció d'altres materials veiem que l'EPS ix bastant afavorit. Toni Colomina Subiela, ens ho demostra en tres assaigs replegats al seu estudi[4], i comenta que:

[3]. HERNÁNDEZ I MARTÍ, G M (Coor.) (2003): L'indult del Foc. Catàleg raonat de la col·lecció de ninots indultats del Museu Faller, vol. II, Ajuntament de València, València, p. 63-64.

[4]. COLOMINA SUBIELA, T (2012): "Falles ecològiques? De l'estoreta vellleta al suro blanc", Falla Joan Ramon Jiménez. Xàtiva 2012. Falles i Medi Ambient, AC Falla J. R. Jiménez, Xàtiva, p. 28-33.

«Resulta prou aclaridor en este sentit que, exceptuant lògicament la quantitat de petroli emprat i, en alguns casos, de la quantia de residus sòlids obtinguts, un altre tipus de variants atorguen un clar avantatge a la producció d'EPS pel que fa a la sostenibilitat mediambiental. Paràmetres com l'ús de productes químics, el consum d'energia, l'aigua de processat i de refrigeració, la contaminació de l'aire i de l'aigua i el potencial de calfament global es decanten a favor del suro blanc en detriment dels cel·lulòsics (fusta, paper i cartó)».

En concret, s'analitza la fabricació de gots a les màquines expenedores comparant els fets amb EPS i els de paper on és significatiu la dada de la utilització de productes químics ó el consum elèctric, arribant a ser quinze vegades més en els gots de paper. També l'ús d'aigua en el processat és fins 170 vegades més en els de paper[5]. Altre estudi ens compara els embalatges i envasos conformats d'EPS i cartó, i ens mostra uns valors entre 2 i 4 vegades més en els embalatges de cartó quant als consums d'energia, la contaminació de l'aire i la contaminació de l'aigua[6]. I per últim, tenim l'estudi sobre l'impacte ambiental en la producció d'embalatge tant d'EPS com de fusta o paper. Els factors obtinguts sempre són favorables a l'EPS: el cost és 1.3 vegades superior en qualsevol material respecte a l'EPS així com el pes (6.4 més) o que és el doble el consum d'energia en la fabricació d'embalatge de fusta o paper[7].

Amb aquestes dades podem cloure que la fabricació del suro blanc és menys contaminant que altres materials com ara el paper o la fusta. També en aquest sentit, podem parlar de l'ús de paper i cartó reciclat en la confecció dels nostres monuments. El procés de producció de l'anomenat cartó-pedra comporta un gran consum d'energia (és el quint sector industrial en consum d'energia), gran consum d'aigua (es requereixen dues tones d'aigua per cada tona de paper produït) i una forta emissió de substàncies a l'atmosfera, sobretot de diòxid de carboni degut a l'elevat consum energètic.

A tot açò, cal afegir el continu degoteig en el tancament de les papereres productores d'este especialitzat paper. De fet, el proppassat desembre apareixia a la premsa el titular «Cierra la única fábrica de cartón piedra de la Comunitat»[8], tot referint-se a la paperera de Sant Jordi ubicada a Bunyol i regentada pel xativí Vicente Domínguez, qui comentava que «si las administraciones que tanto quieren abogar por preservar los procesos creativos de las fallas no lo remedian, el 31 de diciembre se dejará de producir este cartón tan específico que permite crear ninots de escenas o revestir grandes piezas». El propietari, qui no volia desmantellar la maquinària, s'ha ofert a cedir gratuïtament la instal·lació a la cooperativa d'artesans per a què puguen seguir fabricant el seu propi cartó-pedra.

La cooperativa d'artesans, que subministra el cartó a tots els artistes fallers, pensa que «no hay ninguna empresa que haga este producto con esa calidad. No tiene la misma esponjosidad y no permiten tan buen modelado». Sembla que encara que hi ha altres fàbriques a l'Estat Espanyol que realitzen el cartó però els productes fabricats no tenen les característiques requerides per a fer els ninots.

També resulten interesants les dades que ens aporta Vicente Domínguez en quant a termes de producció, doncs fa més de 15 anys arribaven a les 500 tones de cartó per a tot l'Estat Espanyol, on 300 tones eren per a València, i entre 25 i 30 tones per a Alacant. Actualment la producció per als artistes fallers ha baixat als 30.000 quilos i no arriba als 1.000 quilos per als artistes foguerers. D'aquelles 500 tones s'ha passat als 50 actuals, doncs no només ha baixat la fabricació de cartó per a cadafals sinó tampoc es requerix per a la fabricació de maniquins, cavalls de cartó o peces de nines. Domínguez sentència que «el principal "enemigo" que ha herido de muerte a este cartón esponjoso de moldear es el corcho, que se ha comido el 90% de la cuota de mercado del cartón piedra».

Respecte a allò que ens interessa en el present treball, afegir l'explicació del propietari en quant al procés de fabricació, doncs ens indica

5. University of Victoria, British Columbia, "Polyfoam versus paper cups...".
www.springerlink.com/content/b55256333584v60n
6. Info Kunststoff, Berlin, "EPS and corrugated cardboard - a life cycle study".
http://library.epfl.ch/en/periodicals/?recId=12836431
7. Study of GVM, Wiesbaden.
8. Las Provincias, 3 de desembre de 2016.

que tot el material utilitzat és reciclat, «desde el papel, el algodón que usamos es de rechazo, es decir, el que no se puede usar para hacer hilos, también lleva yute y trapo y el circuito de agua es cerrado. Además, el cartón lo cogemos de una planta nuestra de recuperación».

Parlem del cartó com a material reciclat, però també hem de dir que l'EPS és reutilitzable al 100%, atès que es poden formar blocs del mateix material. L'ús d'aquesta activitat —en el nostres cas, amb les restes produïdes en la producció de cadafals o en general provinents d'embalatges o altres usos— és perfectament factible i, m'atreviria a dir imprescindible, ja que el suro blanc no és fàcilment degradable.

La manipulació

El suro blanc arriba al taller amb grans blocs per ser manipulat i convertir-se en ninots de distintes grandàries i altres elements que conformen el cadafal faller. Esta transformació comporta la utilització de maquinària, com hem comentat anteriorment, la qual necessita la pertinent energia elèctrica, un aspecte que en l'ús del cartó no era requerit. A este augment en la factura, cal afegir l'ús d'altres productes per unir i acoblar els distints trossos, com ara espumes de poliuretà, adhesius i coles específics.

La manipulació de l'EPS, amb el seu tall i raspat comporta una emissió a l'atmosfera d'uns xicotets residus que poden introduir-se en el cos a través de les vies respiratòries, principalment. A més a més, el contacte i la inhalació de les coles esmentades pot també ser perjudicial per als artistes fallers amb la conseqüent aparició de malalties cròniques. En tot moment cal fer ús d'equips de protecció individual (EPIS) com guants, carasses i ulleres o també d'equips d'extracció de la pols, els quals ajudaran a reduir el núvol tòxic generat.

I és que com comenta la catedràtica Mercedes Álvaro, professora del Departament de Química de la UPV, la utilització i manipulació de materials constituïts per EPS, al quedar a les bombolles del material restes de monòmers generats durant el procés de polimerització, posteriorment açò vaja eixint a l'exterior lentament i no sempre són desitjables estes substàncies en una atmosfera que s'estiga respirant per persones, doncs els monòmers són nocius per a la nostra salut[9].

En comparació amb l'ús del cartó, este també requerix l'ús de coles i adhesius específics però que també solen ser tòxics doncs, des de fa temps, foren substituïdes les coles provinents de matèries naturals. L'avantatge del cartó el procés de muntatge és l'important reducció d'emissió a l'atmosfera de treball de partícules, encara que hi són existents.

A favor de l'ús del suro blanc en la construcció dels cadafals fallers és l'estructura de fusta.

---

[9]. Resposta a la pregunta "En molts països s'està prohibint l'ús de suro de blanc en envasos. Quin és el motiu? El fum provocat quan es crema és tòxic?", generada per Malat de falles (Xavier Serra) dins de UPV divulga de la UPV radiotelevisió (#UPVdivulga #04 - Corcho blanco y toxicidad - Mercedes Álvaro).

https://www.youtube.com/watch?v=8aXiP3Czwjl [última consulta: 7 de gener de 2017].

Degut a la seua lleugeresa, pretenent un mateix volum de suro blanc o de cartó, el volum de fusta emprat en l'estructura interna és considerablement inferior usant el suro blanc, repercutint en una menor utilització de fusta per confeccionar cadafals de similars característiques físiques.

Iniciàvem l'apartat parlant de què l'EPS és un derivat del petroli, i aquest tendeix a esgotar-se al ser un recurs natural no renovable. A més a més, i com veurem al següent apartat, amb la pretensió de trobar un material menys contaminant durant totes les fases esmentades, caldria recercar algun que fora similar al suro blanc —quant a la manejabilitat i facilitat a l'hora d'esculpir i modelar— però que utilitzara com a matèria prima un producte natural. Tenim notícia de diverses investigacions obertes en este sentit, als EUA han descobert fer un plàstic a partir de cítrics (de la pell de la taronja) i diòxid de carboni, que l'anomenen Llimoné o també s'han obtingut extraordinàriament plàstics ecològics provinents de la corfa de l'arròs com a substitut de la fibra de vidre.

No cal anar-se'n lluny, doncs a la nostra Universitat Politècnica de València també s'experimenta amb la palla de l'arròs i la serradura per cercar un material per fer les falles amb les qualitats de què siga lleuger —així permetria fer grans volums—, econòmic de produir, sostenible, que siga susceptible de no provocar problemes de salut a l'artista faller i que permeta tindre una cremà lúcida[10].

Miguel Sánchez, investigador del Departament de Informàtica de Sistemes i Computadors (Disca) de la UPV, ens diu que l'objectiu «es múltiple: por un lado, conseguir un material compuesto combustible no tóxico, como alternativa al poliestireno utilizado actualmente, y, por otro, desarrollar un robot que permita la impresión 3D empleando dicho material»[11].

El nou producte ha estat desenvolupat per un equip del departament de Química, coordinat per la professora Mercedes Álvaro. Com hem avançat, la mescla «emplea una base orgánica combustible como el serrín o la paja de arroz, junto a un monómero y aglutinantes, formando una densa pasta. Se erosiona con facilidad, lo que permite mejorar el acabado -alisado- en el taller con facilidad», apunta el professor Rubén Tortosa, del Departament de Dibuix de la Facultat de Belles Arts. Este nou material destaca per la seua lleugeresa, i respecte a la combustió, crema sense cap tipus de problema i sense produir vapors tòxics.

Este material estaria preparat per ser utilitzat en un procés d'impressió per capes en tres dimensions, similar al que utilitzen les impressores 3D que dipositen plàstic fos, amb la particularitat que este material s'endureix per l'acció del calor i no mitjançant el fred, com succeix amb el plàstic.

Altre factor a considerar és l'absència de residus, en contraposició a allò que actualment provoca l´ús de l'EPS. A més a més, els procés d'impressió en tres dimensions produeix figures preparades per a l'escatat, acabat superficial i pintat, i evitaria hores de muntatge.

L'ús d'este material ha fet que també s'investige en el desenvolupament d'un prototipus d'impressora 3D que siga compatible. Esta impressora està composa d'una bomba monofàsica, uns drivers que controlen la velocitat d'impulsió, una tremuja, maneguetes i una font d'alimentació, principalment[12].

El treball esmentat es completa amb el desenvolupament d'un programari per a la materialització així com l'anàlisi dels productes químics per a què no entren en contradicció amb les premisses inicials a més d'aconseguir que el cost de producció siga viable.

Este pas en la preocupació de les falles pel medi ambient caldria del suport de les entitats oficials. Sembla, que almenys, els regidors de l'Ajuntament de València, Pere Fuset i Jordi Peris, a una de les reunions amb el director de la investigació, van prometre

---

10. Tot este treball d'investigació està recollit al Projecte de Fi de Carrera de Julio Agustín Grau Bermejo, com a Enginyer Químic, i sota la direcció de M. Mercedes Álvaro i Miguel Sánchez. El PFC, de data de desembre de 2014, porta com a títol "Diseño y materialización de una impresora 3D a escala piloto para elaborar esculturas efímeras combustibles y desarrollo del material que la alimente".

11. "Las fallas del futuro podrían ser de paja de arroz y serrín e impresas en 3D", Agencia EFE, 11 de gener de 2015.

12. "Realizamos un prototipo de Impresora 3D para Fallas". Mat in mat 3d industries.
http://matinmat.com/portfolioitem/realiamosunprototipodeimpresora3dparafallas/

estudiar la viabilitat d'una ajuda de línies oficials per avançar en els treballs d'investigació[13].

La combustió

Arriba el dia de la cremà i el nostre monument faller, farcit de suro blanc, es converteix en foc. Un fum negre envaeix el cel, el qual ha estat centre de discussió en el cercles mediambientals i fallers. A nivell periodístic —tant en premsa fallera com premsa diària— el debat està servit cada vegada que arriba el mes de març.

Hi ha gent que considera que la combustió d'aquest producte és altament contaminant en contrast amb el cartó. El químic Joan Francesc Álvarez, ens diu que «en la combustió del poliestiré s'allibera monòxid de carboni, que és extremadament verinós, acumulant-se en la sang»[14], afirmant que al cremar el poliestiré es provoca un fum negre que minva l'espectacle de la cremà de la falla, amés de consumir-se en pocs minuts.

En el mateix sentit va la catedràtica Mercedes Álvaro, recordant-nos que en els processos de combustió de l'EPS té lloc una repolimerització del material i, en este estat intermedi, es formen compostos contaminants per a les persones que comporten processos cancerígens. En processos de combustió on l'airejat no és molt complet, estes partícules es formen i tenen un format que accedix de forma molt fàcil als alvèols pulmonars[15].

Manuel Andrés Ferreira, amb el seu article «La cremà contamina menos con corcho blanco» ens planteja que amb l'ús del poliestiré en la combustió fallera no augmenta la contaminació cap a l'atmosfera, afirmant que «la resta dels components habituals que s'usen en la realització de la falla, com el cartó, la fusta i les pintures són més contaminants[16]».

Hem de recórrer altra vegada a l'estudi de Toni Colomina per demostrar que a pesar del antiestètic fum negre de la cremà provocat per la combustió de l'EPS, aquest és el que menys contamina front altres productes naturals com la fusta. Aquesta afirmació s'extrau de l'anàlisi de les dades concloents d'un completíssim informe elaborat per la química BASF, on l'experiment consisteix en mesurar distints paràmetres com ara la quantitat de monòxid de carboni alliberat a l'atmosfera durant la combustió de diversos materials. «Les xifres no presenten cap dubte: el suro blanc és menys contaminant. Açò és possible perquè el pes total del producte cremat diferix enormement entre la fusta i l'EPS, ja que este últim es compon bàsicament d'aire en més d'un 90%»[17].

Sobre la possible o no greu contaminació de la combustió de l'EPS trobem un interessant article d'Elena Martínez i Hernan Mir, on es va publicar un estudi sobre la contaminació ambiental el dia 20 de març, recolzat sobre les dades (nivells de distints contaminants atmosfèrics) recollides a les estacions pertanyents a la Xarxa de Vigilància i Control de Contaminació Atmosfèrica analitzant-se les pertanyents a la ciutat de València. Els autors conclouen que «en cap cas resulta desproporcionada, ni registra un augment desmesurat en les emissions contaminants ni en cap moment s'aproxima a nivells mínimament perillosos per a la salut»[18].

A tall de conclusió

Hem de ser conscients que la festa de les falles finalitza amb la cremà de la falla. Sent puristes, sense este acte no hi haurien falles. Aleshores, si volem falles sempre tindrem la combustió del nostre cadafal, i en tota combustió sempre hi ha una contaminació atmosfèrica, la qual provoca l'alliberament de gasos tòxics. A la fi, el que es tracta és d'obtindre una combustió que provoque una contaminació proporcionada cercant en tot moment una minimització d'esta.

I és que últimament, tots els ulls han estat posats en el suro blanc com a nucli de la contaminació, però caldria girar la vista cap a altres materials usats en la confecció dels cadafals i que provoquen més contaminació que el suro blanc, i que amés a més són utilitzats des de fa molts més anys. Ens referim a materials sintètics com ara la pintura plàstica, els encolats preparats o els vernissos sintètics.

El que caldria fer és un estudi sobre la incidència contaminant dels materials utilitzats en la

---

13. Levante-EMV, 21 de juny de 2016.
14. ÁLVAREZ, J. F (2007): "Els fallers no som ninots, no tenim el cap de suro (blanc). Demostrem-ho!", Molina-Claret 2007, AC Falla Molina-Claret, Xàtiva, pp. 28-31.
15. Veieu nota 9.
16. "La cremà contamina menos con corcho blanco", Las Provincias, Dissabte 10 de març de 2007.
17. COLOMINA SUBIELA, T, Op. Cit.
18. MARTÍNEZ, E I MIR, H (2008): "Medi ambient i falles (II)", Cendra (núm. 6), AC Malalts de falles, València, pp. 33-39.

confecció dels monuments fallers. Som conscients que ja ha hagut algun intent, però si veritablement volem que les falles siguen més que una festa —són Patrimoni Immaterial de la Humanitat— considerem que cal fer l'estudi, promogut per les administracions i entitats públiques, i ser el punt de partida per prendre possibles solucions ja que podrem analitzar profundament quins materials són els causants de major contaminació, catalogar quins es poden utilitzar o inclús recercar i promoure l'ús de nous materials més naturals, i a la llarga, més ecològics.

El que caldria fer és un estudi sobre la incidència contaminant dels materials utilitzats en la confecció dels monuments fallers. Som conscients que ja ha hagut algun intent, però si veritablement volem que les falles siguen més que una festa —són Patrimoni Immaterial de la Humanitat— considerem que cal fer l'estudi, promogut per les administracions i entitats públiques, i ser el punt de partida per prendre possibles solucions ja que podrem analitzar profundament quins materials són els causants de major contaminació, catalogar quins es poden utilitzar o inclús recercar i promoure l'ús de nous materials més naturals, i a la llarga, més ecològics.

Bibliografia

Premsa

Las Provincias, 10 de març de 2007.

Agencia EFE, 11 de gener de 2015 (versió web).

Las Provincias, 3 de desembre de 2016.

Levante-EMV, 21 de juny de 2016.

Articles i llibres

ÁLVAREZ, J. F. (2007) : "Els fallers no som ninots, no tenim el cap de suro (blanc). Demostrem-ho!", Molina-Claret 2007, AC Falla Molina-Claret, Xàtiva, pp. 28-31.

ÁLVAREZ, J. F. (2008) : "La sostenibilitat de les falles", Revista d'Estudis Fallers (núm. 13), Associació d'Estudis Fallers, València, pp. 11-14.

CASTELLÓ, J. (2011): "Artistes fallers, el suro que els canviar la vida", La falla un artefacte tecnològic, Editorial de la UPV, València, pp. 50-83.

COLOMINA SUBIELA, T. (2012): "Falles ecològiques? De l'estoreta velleta al suro blanc", Falla Joan Ramon Jiménez. Xàtiva 2012. Falles i Medi Ambient, AC Falla J. R. Jiménez, Xàtiva, 2012, p. 28-33.

DD. AA. (2012): «Les falles i el medi ambient», Falla Joan Ramon Jiménez. Xàtiva 2012. Falles i Medi Ambient, AC Falla J. R. Jiménez, Xàtiva, p. 20-27.

FONTÁN, J. (2007): "Combustión fallera", Actualidad Fallera (núm. 196), MPG diseño y comunicación, València, pp. 42-46.

HERNÁNDEZ I MARTÍ, G M (Coor.) (2003): L'indult del Foc. Catàleg raonat de la col·lecció de ninots indultats del Museu Faller, vol. II, Ajuntament de València, València.

MARTÍNEZ, E. I MIR, H. (2007): "Medi ambient i falles", Cendra (núm. 4), AC Malalts de falles, València, pp. 50-58.

MARTÍNEZ, E. I MIR, H. (2008): "Medi ambient i falles II", Cendra (núm. 6), AC Malalts de falles, València, pp. 33-39.

PERIS, J. F. (2007) : "El concurs de falles ecològiques de Gandia; una iniciativa a seguir per la resta de les poblacions on es planten falles!", Molina-Claret 2007, AC Falla Molina-Claret, Xàtiva, pp. 32-33.

PICÓ, M. J (2007): "Falles en l'era del canvi climàtic", Levante-EMV, 14 de febrer de 2007.

Els llibres de les comissions falleres

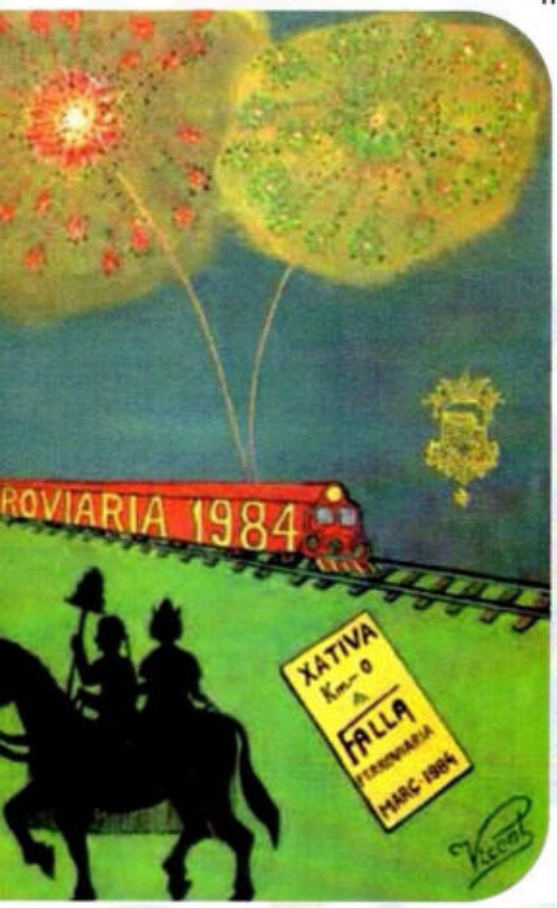
Ximo Sánchez

Actualment –per ser exactes hauríem de parlar des de mitjans dels anys vuitanta–, el nivell dels llibres de falles de les comissions de Xàtiva i la seua rigorositat són molt elevats i no sols amb la publicació d'articles d'estudi i reflexió sobre la festa o la normalització de la llengua escrita, que aplega pràcticament a la totalitat de les comissions, sinó també perquè, a la majoria dels casos, es realitza un treball seriós on els criteris científics presideixen l'elaboració d'aquestes publicacions, encara que no és extensiu a totes les comissions falleres.

Joaquim Sánchez. Quadern de falles. Matéu editors. 2006.

Quan es parla de l'excel·lència de les falles de Xàtiva, sense cap dubte i amb certesa que estan referint-se als llibres de falla d'algunes comissions de la ciutat. I abundants són les circumstàncies i les motivacions que han contribuït a aquesta qualitat.

Des d'antic, Xàtiva ha sigut nucli efervescent d'inquietuds i un referent cultural al País Valencià, que de segur, va contribuir que, a la meitat del segle XIX, es publicà el segon llibre de falles al nostre territori «*La creu del matrimoni. Blai Bellver. 1866*», que pertanyia a la comissió de la falla de la Plaça de la Trinitat, i ja incorporava en l'explicació del monument, la crítica, la sàtira i el desvergonyiment com elements essencials.

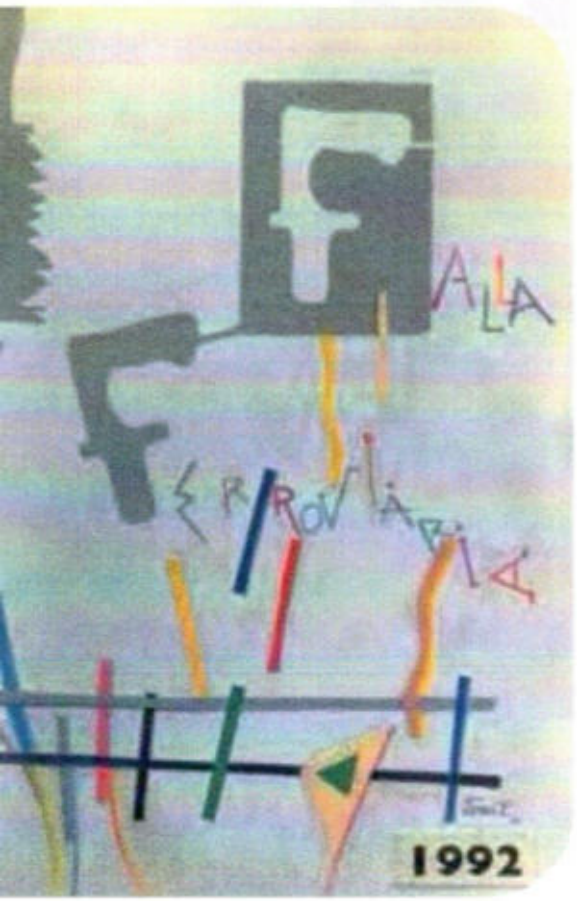

Així mateix, també han sigut essencials el premi al millor llibre de les falles de Xàtiva des de l'any 1934, ininterrompudament des de 1974 i tres premis des de 1986, i els premis de la Generalitat Valenciana per a la Promoció de l'Ús del Valencià, des de 1993, així com els diners lligats als premis. Però, sobresortint de tot, la publicitat com el constituent indispensable i financer del llibre. Sense el suport dels anunciants, amb tota seguretat, no hi hauria aquesta qualitat en els llibres de Xàtiva.

I, si a tots aquests factors, se li afegixen la gran quantitat d'autors i estudiosos involucrats en la festa, la gran competència entre les comissions falleres de la ciutat i l'erudició de les persones responsables de la publicació, es podrà esbrinar el perquè d'aquesta exquisitat en els llibres.

El llibre s'ha convertit en el registre oficial i testimoni de la història de les comissions, i forma part del patrimoni dels valencians, amb la propietat de perdurar en el temps i la singularitat de què la llengua emprada sempre ha sigut el valencià. Doncs, va haver-hi una època on sols es permetia escriure-la en aquests llibres. Per totes aquestes coses, el llibre ha contribuït al fet que les falles estigueren catalogades com a festa d'Interés Turístic Internacional i que en novembre del 2016 la UNESCO les inscrivira en la Llista Representativa del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat.

I sempre en valencià, fins i tot durant la dictadura;
segurament per ser considerada des del govern com
una llengua menor pròpia de festes regionals i sense cap rellevància;
al mateix temps els servia per justificar-se de la repressió reial que feia sobre ella.

Joaquim Sánchez. Quadern de falles. Matéu editors. 2006.

Molts són els elements que configuren el llibre de falla: el format, els continguts, l'estètica, el disseny, la maquetació, l'organització, les il·lustracions.... Així com també són nombrosos els tipus: rudimentaris, clàssics, innovadors... Però, en aquest article, em referiré únicament al llibre pel que fa a l'organització més actual i utilitzada per les comissions innovadores, on es poden significar diverses parts:

Coberta. En la coberta dels primers llibres de les comissions falleres de Xàtiva es representava l'esbós del monument faller però, ja a finals dels anys seixanta i principis dels setanta, algunes comissions comencen a incorporar il·lustracions originals d'artistes i dissenyadors gràfics.

Protocol·lària o primària. Antigament, formada per la salutació, components de la comissió, fotografia de la fallera major i poesia dedicada i explicació en vers del monument faller. Des de 1972, comencen a plantar-se monuments infantils ininterrompudament en la ciutat, i s'incorpora a la publicació un apartat infantil, fins a l'actualitat que hi ha un llibre infantil independent dins del mateix llibre de la comissió. A hores d'ara, aquesta part protocol·lària encara que conserva els elements primaris com les fotografies de les falleres, els esbossos de les falles o les explicacions, s'amplia amb altres seccions: falleres del foc, sumari, crònica o història d'un any, premis, guardons, programa d'actes, entrevistes...

Cultural. Formada per una miscel·lània de tot tipus de col·laboracions referides a les falles i aliens a ella, amb articles d'història, d'opinió, d'investigació, literaris, socials, de tradicions, costumistes, assajos, poesies... En aquesta part també s'incorporen fototeques, opuscles humorístics, il·lustracions... Aquesta part ha enriquit aquestes publicacions amb la incorporació de col·laboradors del món de la política, de l'art, del periodisme, dissenyadors, historiadors i tot tipus d'estudiosos de la festa fallera.

Publicitària. Subvencionadora del llibre.

A partir dels anys huitanta, algunes comissions de la ciutat comencen a introduir innovacions, passant-se d'un llibre antic i bàsic on sols es contemplava la coberta i la part

protocol·lària, al llibre modern i complex sense renunciar al clàssic, assolint que alguns llibres s'hagen convertint en màquines de generar cultura. Possiblement, aquest progrés ha estat produït pel canvi de la funció del llibre en el temps i de l'alliberament del control dels poders institucionals. Abans, el llibre tenia com a funció única l'explicació del monument faller i en l'actualitat, s'ha engrandit amb la de difusió de la festa i la cultura valenciana.

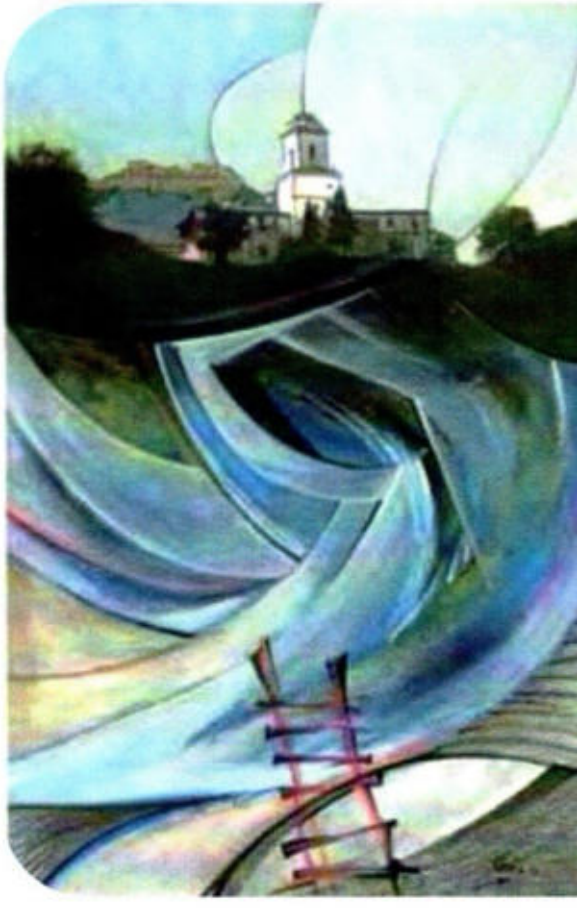
> *La creixent institucionalització i ritualització de la festa havia afectat també els llibrets, que arribaren a un elevat grau de fossilització cap als anys setanta i mostraven evidents símptomes d'esgotament del model clàssic. Noves propostes i trencaments formals aniran obrint-se pas per a donar un nou impuls al llibret de falla, que una volta més es reinventa com a vehicle d'expressió del col·lectiu faller.*
>
> *De l'exposició "El llibret de falla (1850-2014). Explicació i relació de la festa"*

Però, per fer un bon llibre de falles, cal preocupar-se de molts aspectes: del format, de l'enquadernació, del tipus de paper, de la tipografia, de l'estructura, dels continguts, de la revisió ortogràfica..., el que fa que es requerixen un bon grapat de participants: dissenyadors gràfics, fotògrafs, il·lustradors, articulistes, editors, poetes, artistes..., i un bon suport econòmic. Amb la qual cosa, s'ha aconseguit convertir l'antic llibret bàsic en un llibre amb encant, de qualitat i de gran riquesa cultural.

Parlar dels llibres substanciosos de les comissions falleres de la ciutat, és endinsar-se en diverses formes d'entendre el llibre de falles. Possiblement, l'equip responsable de cadascuna de les comissions falleres i inclòs cadascun dels fallers, puga tenir una opinió diferent de com fer el llibre, totes elles vàlides, i cadascuna aporta valor a aquestes publicacions. I quasi inequívocament, la divergència més gran estaria en l'orientació de la part cultural, doncs, hi ha llibres d'únicament contingut faller, altres de temàtica aliena a la festa i altres que barregen ambdós continguts.

Tanmateix, com he dit abans, cadascú té les seues preferències. Per exemple, la meua tendència està entre els llibres de format aproximat a l'A4, amb paper blanc i tipografia clara per poder llegir sense esforç, de fulles netes sense saturació on respiren les il·lustracions i les paraules, amb un disseny del conjunt que no et distraga del valor medul·lar del llibre, amb una coberta suggeridora i acurada, amb els documents interiors adornats amb il·lustracions artístiques i fotogràfiques, amb una explicació del monument substancial

i satírica enriquida per esbossos o imatges de les escenes de la falla, amb articles de principal contingut faller i tot en correcte valencià normatiu, incloent-hi la publicitat.

Reivindiqueu sempre el dret a canviar d'opinió:
és el primer que us negaran els vostres enemics.

Fuster, Joan. Judicis finals. Raixa. Ed. Moll. 1960.

Però, per damunt de tots els gustos i preferències, un llibre de falles ha de ser atractiu al lector, de qualitat de continguts i que contribuïsca a engrandir la festa.

Felicitar la Comissió de la Falla de la Ferroviària pels sis primers premis del llibre, cinc aconseguits a la ciutat i l'altre convocat per la Generalitat Valenciana per a la Promoció de l'Ús del Valencià, i estimular aquesta comissió per tornar a fer llibres com els de la dècada dels anys noranta que encastellaren aquestes publicacions, amb magnífics col·laboradors.

I concloure, amb altra cita on es manifesta la rellevància que té el llibre de les comissions falleres.

En realitat, les falles són el que avui són,
a partir de la invenció del llibret.

FUSTER, Joan. Combustible per a falles.
València, Lavinia (Col·lecció Garbí, núm. 4). 1967

Pareix però no ho és

Llançadores espolí.

Jessica Llinás i Carretón

L'altre dia mentre prenia cafè amb una bona amiga, em va comentar el cas d'un familiar el qual afirmava haver adquirit un "espolí", fins ací ho vaig veure tot normal, si és una persona amb possibilitats, és normal que adquirisca un teixit de la dita categoria, vaig pensar jo, els meus dubtes van aparèixer quan em comentà el preu del suposat espolí, un preu irrisori si parlem d'una seda teixida completament a mà. Jo vaig pensar que el seu familiar estava equivocat i el que havia adquirit era una seda mecanitzada estreta. La conversació queda ací, sense donar-li la major importància. Una vegada a casa pensant el que m'havia comptat la meua amiga, vaig recordar un article que vaig llegir fa ja algun temps. Abans de seguir, trobada oportuna explicar un poc el que és un espolí i les diferències que podríem trobar amb una seda estreta, així tots podrem entendre les diferències més clares que existeixen entre ambdós teixits.

Segons el diccionari de la reial acadèmia de la llengua un espolí és:

1. m. Llançadora xicoteta amb què es tixen a banda les flors que es mesclen i entretixen en les teles de seda, o plata.

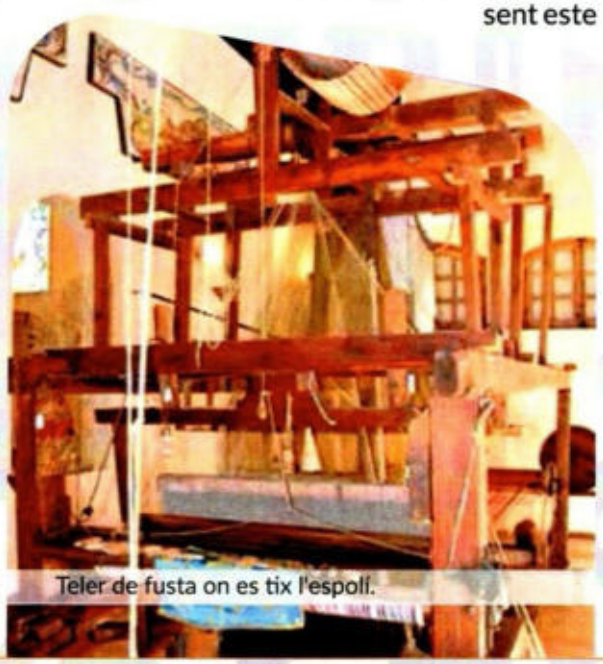
2. m. -tela de seda amb flors escampades, com les del brocat d'or o de seda.

Doncs bé com veiem el teixit espolí adopta el nom de la xicoteta llançadora que s'utilitza per a teixir les sedes.

Una de les principals diferències és el mode de teixir cada teixit, com deia abans l'espolí és un teixit fet a mà, com a dada a considerar, vos diré que en un dia de treball se solen realitzar de 10 a 12 centímetres de teixit i que per a confeccionar un trage ens farien falta entre 12 i 13 metres, així, doncs ens trobem davant d'un teixit totalment artesanal i per això el seu elevat preu, 1 metre d'espolí artesà esta entorn dels 1.000 €, quants més colors i complexitat presente el dibuix, major serà el seu preu. Com bé va indicar el president del gremi de velluters en una entrevista al periòdic El mundo, sols uns pocs és poden permetre fer-se un trage amb aquestes teles.

Els teixit de seda estreta, està confeccionat en teler mecànic, per la qual cosa no és un teixit manual ni artesanal.

L'espolí i les sedes estretes comparteixen el mateix ample de teixit sent este

Teler de fusta on es tix l'espolí.

de 54 cm, esta és la causa que moltes persones confonguen l'espolí amb la seda mecànica.

Una manera més senzilla de saber si es tracta d'un espolí o una seda mecànica seria mirar el teixit per la part del revés, l'espolí presenta un revers en el qual els seus fils estan ressaltats i rematats en la part on estan motius del dibuix, quedant un aspecte com si fora un brodat, la part del teixit on no hi ha dibuix és llisa i amb el mateix color que el davanter del teixit.

Revés de l'espolí.

Les sedes estretes mecàniques no obstant, quan els donem la volta i mirem la seua part posterior, trobem que on està el dibuix o motiu el teixit queda completament llis i la part llisa del teixit on no hi ha dibuix, presenta unes ratlles de colors que van d'un extrem a l'altre, estes són les trames de quan canvia els colors dels dibuixos. Tot al contrari del que trobaríem en un espolí.

Revés d'una seda estreta.

Una altra manera de diferenciar una seda estreta d'un espoli seria veient la vora viva del teixit. En l'espolí el fil va i ve fent mode de canonet donant l'efecte que la vora també esta brodada, esta és blana i xicoteta. Al contrari en les sedes mecàniques la vora viva presenta filets que produeix la maquina industrial quan talla el fil de la trama, encara que esta pot variar segons fabricant. El tacte de la vora viva d'una seda mecanitzada és dura i més ampla que la d'un espolí.

Vora viva ESPOLÍ

Dos tipus de vora de seda mecanitzada.

Un altre factor a tindre en compte a l'hora de diferenciar l'Espolí de la seda mecanitzada seria que l'espolí al ser fet manualment permet que encara que el dibuix siga simètric es puga confeccionar amb cada flor d'un color diferent, personalitzant fins a l'últim detall. En la seda estreta açò no seria possible ja que la maquina tix tota la trama sencera de banda a banda sense donar oportunitat de canviar la seqüència de colors.

Com comentava anteriorment, després de la conversació mantinguda amb la meua bona amiga, a l'arribar a ma casa vaig recordar un article de premsa que vaig llegir feia ja algun temps. Pel que em comentava la meua amiga el seu familiar o bé desconeixia el que era un espolí, li havien informat malament on ho havia adquirit, ja que en alguns establiments ofereixen espolins mecànics cosa que no existeix, o el seu familiar havia adquirit un plagi, si, si, un plagi com aquells que descrivia l'article que vaig llegir. Llavors vaig decidir investigar un poc per la xarxa haver-hi el fàcil o difícil que podia resultar trobar plagis dels cartonatges valencians i quina va ser la meua sorpresa, al veure que no m'havia suposat ni trenta minuts localitzar una d'eixes botigues estrangeres, on em quede bocabadada al veure les sedes que

venien, còpies als nostres estimats espolins a preus que feien riure, ja que si recordem 1 metre d'espolí artesà el seu preu és superior als 1.000 €, en esta pàgina es pot adquirir 1 iarda, que equival a 0.94cm, al preu de 135 €. Per descomptat que la qualitat no serà la mateixa, els dibuixos inclús sent una còpia de cartonatges de Garín i Rafael Catalá majoritàriament, presenten diverses diferències com els dibuixos estan més estirats, les trames són més disjuntades i amb fallades.

En definitiva una còpia barata del nostre, d'una de les coses més importants que tenim els valencians, ja que valència és l'única província espanyola on es continua teixint de forma manual, en poques paraules una competència deslleial.

I el problema d'estes còpies no queda ací, en una o diverses pàgines web on es poden adquirir les dites còpies, on tan sols unes quantes persones poden comprar, el problema va mes enllà, i així com el president del gremi de velluters afirma en una entrevista al periòdic Las Provincias, aquest greu problema és que estos plagis es poden trobar en diverses botigues d'indumentària de valència, on et fan creure que és un espolí valencià, aquests mateixos estan patrocinant o facilitant els dibuixos dels seders valencians perquè els reproduïsquen en altres països, fent xicotetes modificacions perquè no es puga considerar plagis

Amb el que s'ha dit no vull dir que el familiar de la meua amiga comprara un d'estos plagis, perfectament podria ser una seda mecanitzada.

El que sí que podem saber a partir d'ara, és que si ens ofereixen un tall d'espolí per 3.000 € desconfien, el més possible és que no siga valencià, demanen sempre el seu certificat d'autenticitat i si realment poden adquirir un espolí valencià, m'alegre per vostés.

Detall d'un espolí "Alzira" on el dibuix és simètric però les flors són de diferents colors. Aquest dibuix és propietat de l'ajuntament d'Alzira, per a les falleres majors d´aquesta població.

L'empresa Rafael Catalá mostra a l'esquerra el teixit original i a la dreta la seua còpia. Foto del diari "Las Provincias".

Espoli fallera major de València 2013 de Vives i Marí, on el seu dibuix sent simètric les seues flors són cadascuna d'un color. Aquest dibuix és propietat de l'Ajuntament de València i és lluït per les falleres que ostenten el càrrec de falleres majors de la ciutat.

A la dreta espolí "Alcázar" de Garín, a l'esquerra la falsificació que ven la web estrangera. Podem observar que el dibuix com anteriorment esta estirat, li falten detalls que posseeix el "Alcázar", sent els dibuixos principals molt pareguts.

Hi ha vida després de les #fallesUNESCO

Alberto Ordiñana / José Luis Lagardera

Segur que a molts de vosaltres el nom d'Adís Abeba no us deia res. Però tot va canviar el passat 30 de novembre de 2016. Des d'aleshores i per sempre el món faller recordarà que en aquesta data, a la capital d'Etiòpia, les Falles foren declarades pel Comité Intergovernamental de l'UNESCO com a Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat, la més alta de les distincions que pot obtenir una festa. Però... i ara què?

Des de la Junta Local Fallera, volem explicar amb tota mena de detall tot el procés i el que significa aquesta distinció.

Els inicis

Aquesta idea per presentar les Falles com a candidates a Patrimoni de la Humanitat va esdevindre fruit d'unes jornades sobre el futur de la professió d'artista faller, que van tindre lloc a la Universitat de València al novembre del 2010. D'aquella reunió és d'on va sorgir la voluntat de la comunitat fallera per tal de dotar a la festa de les Falles d'una protecció singular que derivés en una major visibilitat a nivell internacional.

Ja en desembre de 2011 es van organitzar unes Jornades especials sobre la candidatura de l'Espai Cultural de la Festa de les Falles com a Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat. Les Jornades "Les Falles, a La Nau" van ser anomenades com "Les Falles, un Patrimoni col·lectiu", i en la seua organització van participar organismes de renom com la Universitat de València, la Junta Central Fallera, el Gremi Artesà d'Artistes Fallers, l'Associació d'Estudis Fallers, el Museu Valencià d'Etnologia i el de la Festa i altres universitats com la Politècnica de València o la Universitat Internacional Menéndez Pelayo. Va ser en aquestes jornades quan diversos especialistes i experts en festes i patrimoni van reflexionar conjuntament sobre l'estatut patrimonial de les Falles, i la manera en que es podia difondre, de forma rigorosa i planificada, la seua candidatura com a Patrimoni Immaterial de la Humanitat.

La tasca va estar complicada, i mentre es recopilava tota la informació necessària per a l'expedient de la candidatura, al mateix temps, es van anar compilant propostes de representants de diversos col·lectius implicats en la festa. A partir d'aquestes recopilacions, les Juntes Locals amb més de cent anys d'història, com és el cas de Xàtiva, ens reunirem per ser incloses en la declaració com a ciutats on les falles han estat presents al llarg de la història, sent aquestes en 1865 en el nostre cas, en 1876 a Gandia i Sueca, en 1889 a Alzira i en 1900 a Torrent. Abans, però, de ser inclosos, era requisit necessari tindre la distinció que atorga la Generalitat Valenciana com a BIC (Bé d'Interés Cultural Immaterial), una fita que s'assolí el 23 de març de 2015, quan el DOCV va publicar el següent expedient:

El 23 de març de 2015, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la qual s'incoa un expedient per a declarar Bé d'Interès Cultural Immaterial la festa de les Falles de Xàtiva, Gandia, Sueca, Alzira i Torrent.

Des d'aquest moment, les falles de Xàtiva junt amb la resta de poblacions amb més de cent anys d'història fallera formàrem part activa del procés. Prova d'allò fou la definició de la localització de les falles que realitzaren a l'expedient:

"La festa de les Falles naix a València (s. XVIII). A mitat del XIX es comencen a celebrar les Falles a Xàtiva, Sueca, Gandia, Alzira i Torrent. Actualment, en 160 municipis valencians se celebren les festes de les Falles gràcies a unes 800 comissions falleres que hi participen reunint activament 200.000 fallers i falleres."

"La festa de les Falles també se celebra en altres municipis fora de la Comunitat valenciana (Barcelona o Mallorca) així com en altres països (l'Argentina). És a dir, als llocs on s'ha assentat una ampla

comunitat de valencians amb capacitat per a reunir-se i socialitzar-se, es reprodueix la festa de les Falles. Este és un indicador que la festa de les Falles constitueix un dels marcadors identitaris més importants dels valencians i una forma de cohesió social i de reproducció simbòlica com a grup, permetent-los mantindre els llaços amb la seua cultura d'origen i ajudant-los a reforçar la cohesió social en la seua nova destinació."

Però, com explicaren que són les falles?

L'explicació que realitzaren els experts devia ser el més completa possible per definir en menys de 250 paraules (el que equival a deu piulades en twitter) el que són les falles, explicat per a algú que mai ha sentit parlar de les mateixes:

"La festa de les Falles valencianes constitueix un conjunt de pràctiques, rituals, expressions coneixements i tècniques que giren al voltant de l'elaboració i destrucció per mitjà de l'ús del foc d'un element protagonista: la falla.

La comissió fallera de cada barri realitza una falla, element simbòlic al voltant del qual es desenvolupa tot el cicle ritual. Actualment constitueix una escultura de caràcter efímer que es construeix durant mesos pels artistes i artesans fallers (pintors, escultors i fusters) per a ser cremat com a foguera el dia de Sant Josep.

Les falles han anat evolucionant al llarg del temps tant en els temes com en els materials i procediments per a elaborar-les. Actualment tenen una estructura interna de fusta que es va recobrint de cartó, tela o nous materials, i narra un tema satíric i crític a través dels ninots situats al voltant d'esta. La falla té el seu principi i final amb els actes rituals del muntatge al carrer (plantà) en què participen els artesans i els fallers i falleres, i dies després amb la seu crema (cremà) on participa tota la ciutadania, destacant la participació infantil en este cicle ritual.

Del 14 al 19 de març, al voltant de la falla, grups de ciutadans de diferents municipis organitzats en comissions falleres generen una variada seqüencia ritual: cercaviles amb bandes de música o música tradicional, ofrena de flors a la patrona, trobades on es cuina i comparteixen aliments com ara la paella. Destaca la indumentària i les pràctiques pirotècniques autòctones. Gràcies a la continuïtat d'estos rituals festius s'han transmés i salvaguardat un conjunt de pràctiques culturals amb què s'identifiquen la major part dels valencians."

Els distints elements de les falles

A l'expedient, s'assenyalen diferents àmbits en els que les Falles s'inclouen com a element cultural: expressions i tradicions orals, incloent-hi el llenguatge com un vehicle del patrimoni cultural immaterial; arts de l'espectacle; pràctiques socials, rituals i actes festius; tècniques artesanals tradicionals i xarxa de sociabilitat... De totes les opcions, l'única en que no es contempla la festa fallera és la dels "coneixements i pràctiques relacionades amb la naturalesa i l'univers".

A més a més, aquesta distinció, ajudarà a protegir alguns elements únics, autòctons i originals que són l'essència de la festa, i que estan explicats a la pàgina de Junta Central:

Pirotècnia: Un dels elements bàsics de la festa, amb origen en temps musulmans en el territori valencià, on es van col·locar les bases. Des de l'expedient s'assegura que els professionals pirotècnics "són una barreja d'alquimistes i científics que experimenten la màgia del foc i del soroll". Les Falles som pólvora.

Música: Les Falles tenim banda sonora. La tradició musical valenciana, a partir de les societats musicals i els grups de tabal i dolçaina, constitueixen un dels eixos fonamentals de les festes populars, i de la festa fallera en particular. A més a més, la nostra festivitat contribueix a la creació de partitures originals, en forma de pasdobles, algunes de les quals han arribat a constituir-se himnes oficials de la festa.

Arts plàstiques: Els artistes fallers són els artífexs dels monuments que es planten a les localitats valencianes. Són els creadors de les falles, que naixen a partir de la combinació d'arts com la pintura, l'escultura o l'arquitectura, erigint-se en els artesans que fan possible l'element al voltant del qual gira la festa.

Artesanies: Hi ha oficis artesans autòctons que continuen existint, en gran part, gràcies a les falles. La majoria de tècniques i coneixements d'aquests oficis es transmeten oralment entre generacions, seguint les pràctiques gremials d'ensenyament de mestres a aprenents: orfebres, teixidors, ventallers, indumentaristes ciselladors, joiers...

Indumentària: A les falles es rememora la vestimenta que lluïen els valencians i les valencianes als segles XVIII i XIX, fonamentalment. Amb tot, les falles van potenciar la recuperació d'alguns elements tèxtils, complements i una gran diversitat en formes i colors. Són vestimentes que recorden la manera de vestir que anava des de l'àmbit agrari al de la noblesa local.

Literatura festiva: La nostra festa genera una rica cultura literària que va des del teatre a la narrativa passant per la poesia o l'oratòria, i que connecta la literatura popular amb la tradicional. Hui en dia podem llegir al peu de cada ninot els versos satírics que fan referència a la crítica del tema central de la falla, i a més a més es realitza una investigació històrica de la festa a través dels llibrets de falla i de les publicacions en premsa, tots ells a través d'una llengua vehicular pròpia: el valencià.

I ara... què?

Les Falles hem entrat en un selecte grup. Però ser Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat per la UNESCO no suposa directament una aportació econòmica. Formar part d'aquest llistat no vol dir formar part d'una línia de subvencions per part d'aquest organisme. Ser Patrimoni vol dir: reconeixement. Un reconeixement en el que es veuen involucrades un gran nombre de qüestions que formen part de la festa i que tenen com a objectiu el seu necessari perllongament.

L'única obligació que ens imposen és la de mantindre viva la festa i no canviar l'essència del que som. La inclusió com a Patrimoni Immaterial tan sols és el punt de partida. Recordar el que vam ser i continuar la tasca en el present per a que els que vénen puguen mantenir encesa la flama.

Hi ha vida després de les #fallesUNESCO. Ara no som un poble millor, sinó un poble. En majúscules. Cohesionat i amb una identitat comuna, que a partir d'aquest moment, amb el caliu del reconeixement internacional que ha assolit la nostra festa, és el moment de preservar.

guia comercial

Si el teu compromís és el valencià, ja tens la teua targeta.

caixa popular

Vicente Boix, 2 Tel. 96 227 27 71 XÀTIVA

Caixa Popular-Caixa Rural, S. Coop. de Crédito. C.I.V.F. 11-03-03

IMPRENTA GRAU

IMPRESIÓN DIGITAL / OFFSET

| soluciones gráficas |

| material corporativo | diseño gráfico|

| comercial | flyers | posters | sellos |

| desplegables| catálogos | libros| troquelado |

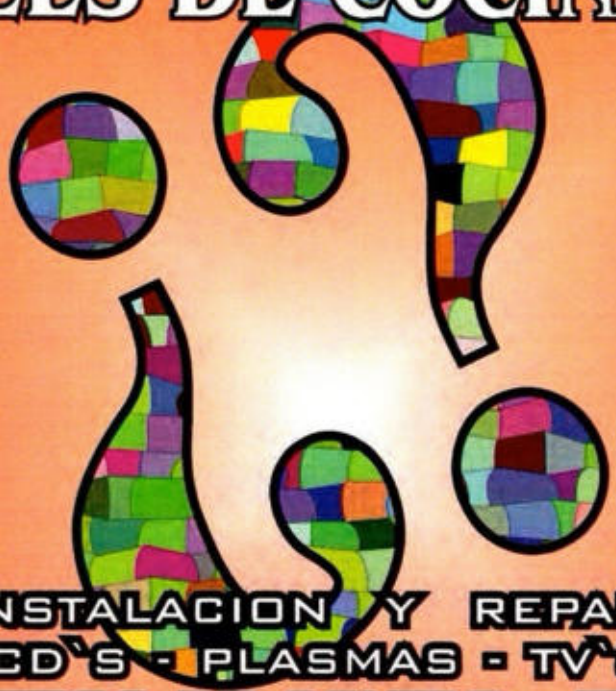
Pol. Ind. "C", Camí Fàbrica de Paper 19
Apto. Correos 487 - 46800 **XÀTIVA** (Valencia)
Tel. **96 227 62 22** - Fax 96 227 56 06
www.imprentagrau.com • imprenta@imprentagrau.com

Tele-Xàtiva

¿BUSCAS CALIDAD & PRECIO?

MUEBLES DE COCINA

VENTA, INSTALACION Y REPARACION DE:
LED`S - LCD`S - PLASMAS - TV`S - BLURAYS
DVD - EQUIPOS DE SONIDO - FRIGORIFICOS
CONGELADORES - LAVADORAS - SECADORAS
LAVAVAJILLAS - ENCIMERAS - HORNOS
COCINAS - MICROONDAS - ESTUFAS
VENTILADORES - AIRE ACONDICIONADO
BATIDORAS - PLANCHAS - EXPRIMIDORES
MENAJE HOGAR - ANTENAS INDIVIDUALES Y
COLECTIVAS - PARABOLICAS - LISTA DE BODA

ELECTRODOMESTICOS

Plaça de la Bassa, 34 Tel. 96 227 36 19 46800 XÀTIVA

NUESTRA PIZZA AL HORNO DE LEÑA

Pizzeria Socarratto

Reina, 30 - Xàtiva

96 204 72 34

Servicio a Domicilio

PARA LLEVAR

Escanea el código y disfruta en casa de la mejor pizza al horno de leña

llaollao™
NATURAL
FROZEN YOGURT.

www.llaollaoweb.com

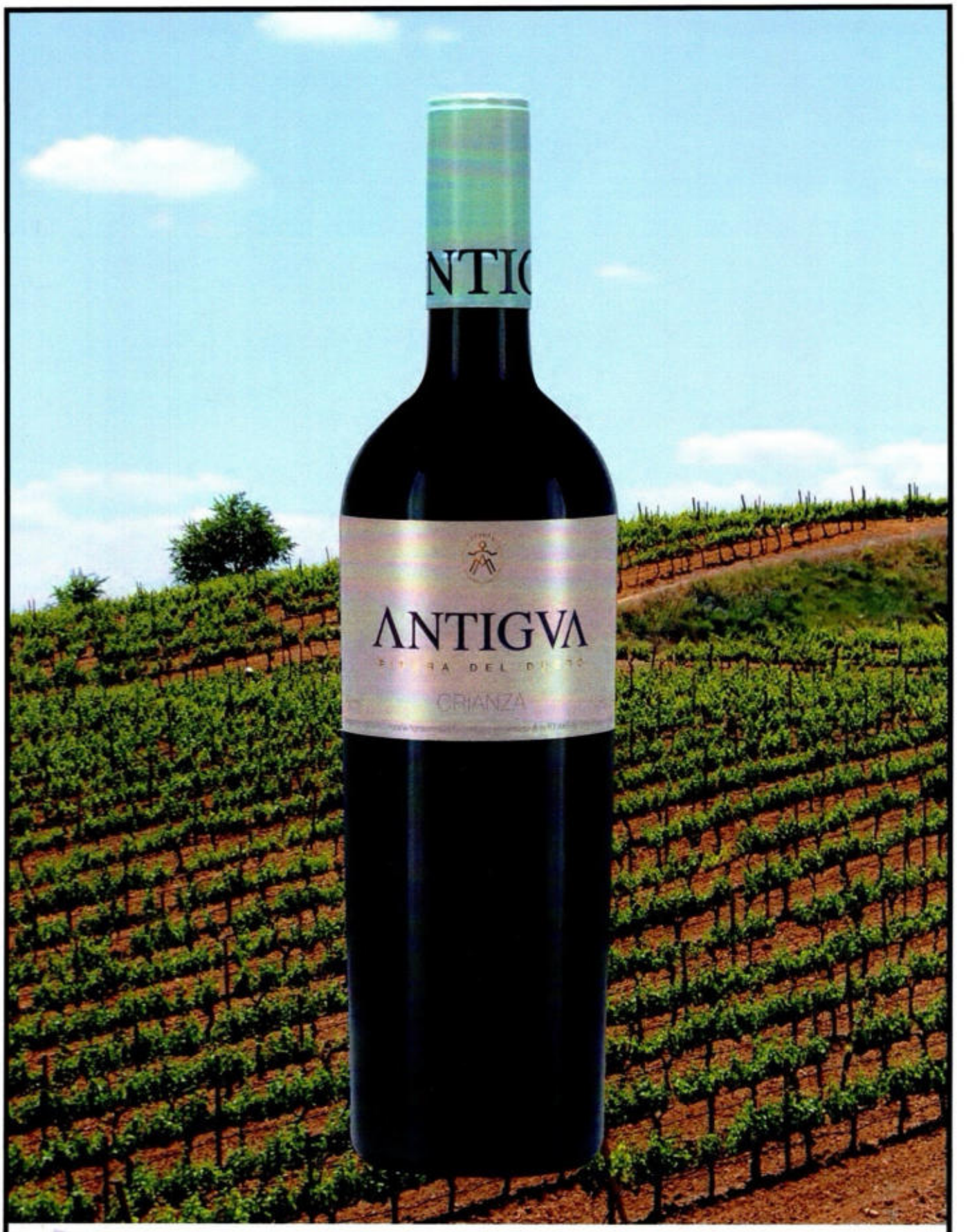
Be Fallas

llaollao

LLAOLLAO XÁTIVA
Bajada de la Estación, 1A

llaollao®

ANTIGVA
DEGUSTA

XÀTIVA
www.antigvadegusta.com

Subeda

MATERIALES Y MAQUINARIA

PARA LA CONSTRUCCION

Teléfonos oficina 96 227 46 61
96 227 49 50
Móvil 629 639 459
info@suministrosubeda.com

www.suministrosubeda.com

Pensa en un acte important...

de segur que l'ha d'acompanyar amb flors.

José

FLORS I DECORACIÓ

Fem realitat el que tu desitges.

Carrer Trobat, 7 Tel. 96 228 17 53

46800 Xàtiva

Studio Gabriel

San Francisco, 30 - Teléfono 96 224 10 26 - L'ALCÚDIA DE CRESPINS

ANGEL DIAZ DONOSO
promociones

Alameda Jaime I nº 62 bajo
46800 Xàtiva (Valencia)
www.angeldiazsl.net

Tel. 962270646
Fax. 962271704

Apolonio

Servicios de Carrocería

Teléfono 96 228 72 49 Fax 96 228 74 98
Pol. Ind. F - Acequia la Vila, s/n 46800 XÀTIVA

PA I DOLÇOS

Luis Vives, 9 - Tel. 96 224 03 76

Avda. Vicente Ferri, 49 - Tel. 96 224 53 88

CANALS

INSTALACIONES ELÉCTRICAS

ELECMA

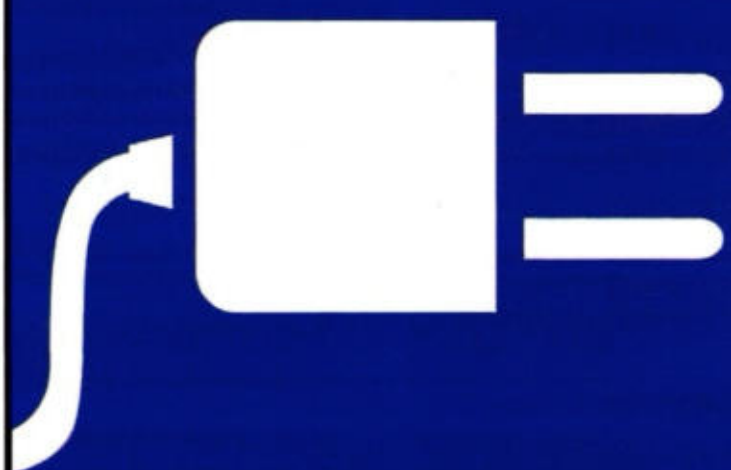
XÀTIVA

ILUMINACIÓN

AIRE ACONDICIONADO

CALEFACCIÓN

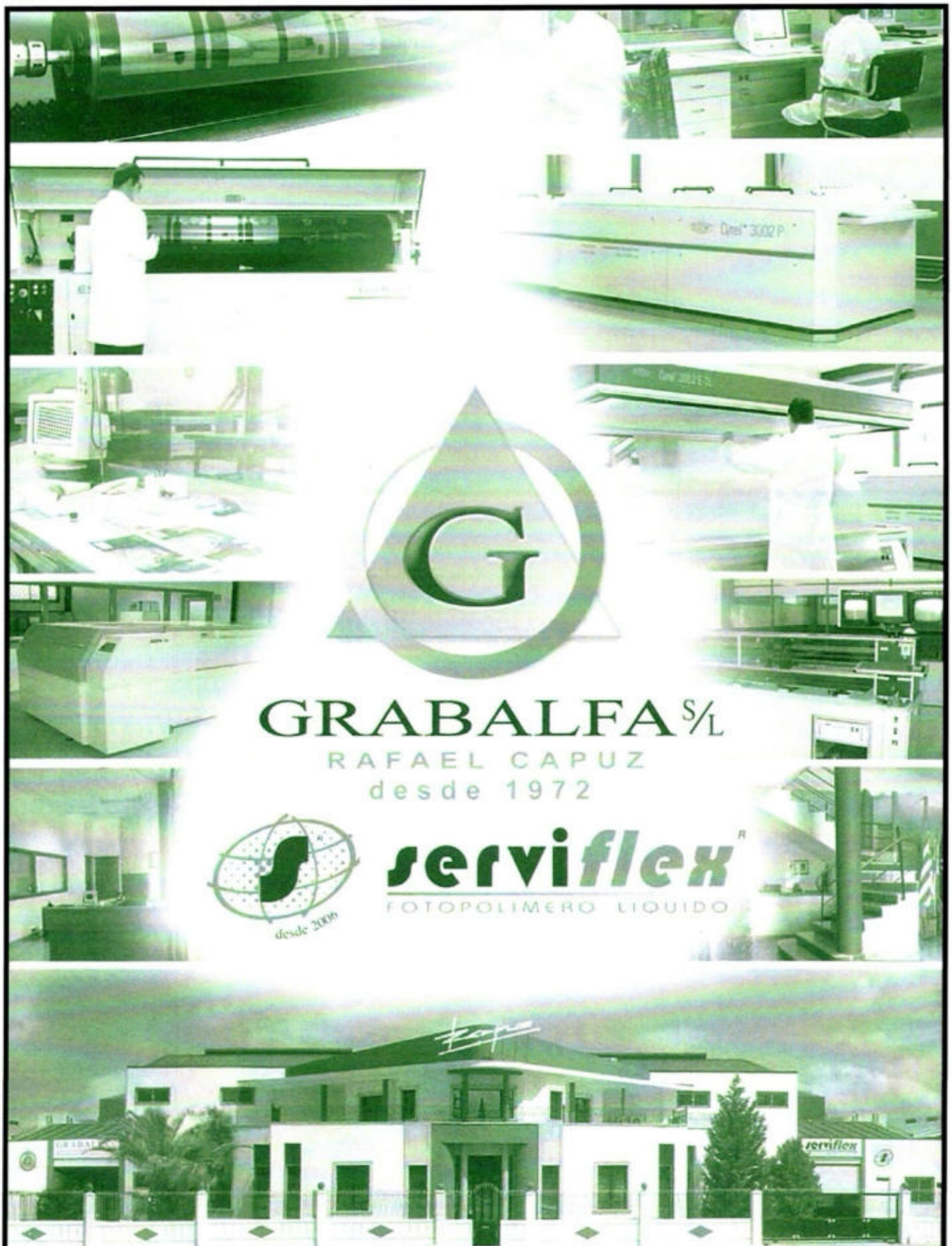
ANTENAS

Michel Martínez

Móvil: 600 505 340

E-mail: elecmaxat@gmail.com

GRABALFA S/L
RAFAEL CAPUZ
desde 1972
desde 2006
serviflex
FOTOPOLIMERO LIQUIDO
PREIMPRESIÓN FLEXOGRÁFICA DIGITAL
Pol. Ind. Guadasequies P-15 A 46839 GUADASEQUIES (Valencia) - Teléfono: 96 229 30 80 - www.grabalfa.es
GRABALFA - Fax: Administración 96 229 34 04 - Dpto. Técnico 96 229 32 16 / grabalfa@grabalfa.es
SERVIFLEX - Fax: Administración 96 229 34 22 - Dpto. Técnico 96 229 34 18 / serviflex@grabalfa.es

Galea
PIROTECNIA RECREATIVA
EXTINTOR
Galea
PIROTECNIA
Recreativa
Galea
AUTOVIA VALENCIA - ALBACETE
GASOLINERA
LLOSA DE RANES
CTRA. MANUEL
RANES
678 539 242 Juan Galea
c/ Coop. Cristo del Milagro, s/n La Llosa de Ranes

Carralero

Tu mejor sonrisa, nuestra mayor felicidad

LUMINEERS®

¿Quieres tener una "Sonrisa Hollywood", como los famosos? Con LUMINEERS lo podrás conseguir!!

Tel.: 96 227 13 75

c/ Reina 67 - XÀTIVA - www.dentalcarralero.com - lumineers@dentalcarralero.com

#fallesunesco

Café Mercat

theDubliners Irish Pub & Tapas

Vos desitgem bones falles, ferro!

Pça.Mercat, 2 - Xativa

Me gusta www.facebook.com/cafemercatdubliners

INMA BALDRÉS
PELUQUERÍA Y ESTÉTICA

Telf.: 962 280 213 / 616 688 882
Bajada De La Estación Nº.6 1ª Pta3 - Xàtiva (Valencia)

RLC
RECUPERACIONES
LA CAÑADA, S.L.

20 ANIVERSARIO
1992 - 2012

Veinte años trabajando para mejorar el medio ambiente...
Ecología del futuro

SERVICIOS

- DESTRUCCIÓN DE DOCUMENTOS.
- CERTIFICADO DE DESTRUCCIÓN.
- GESTIÓN Y TRANSPORTE DE RESIDUOS.
- TRANSPORTE DE CONTENEDORES.
- DESALOJO DE OFICINAS.
- RECUPERACIÓN DE CARTÓN.
- GESTOR AUTORIZADO
  N.º 048/RTA/RNP/CV
  Nº 969/RT/RNP/CV
  Nº 1.167TP/RNP/CV

✆ 96 223 60 24
recuperacioneslacanada@yahoo.es
www.recuperacioneslacanada.es

ALMACÉN: Pista de Ademuz, km 9,4
PATERNA (Valencia)
OFICINA: Ctra. Llosa de Ranes - Xàtiva, km 0,4
LLOSA DE RANES (Valencia)

RECREATIVOS SÆTABIS

Académico Maravall, 9 y 11 • 46800 Xàtiva
Teléfono: 96 227 52 03 • Fax: 96 227 52 05
www.recreativossaetabis.com

unión asesores
LABORAL - FISCAL - SEGUROS

rafael tortosa rodríguez

Baixada de l'Estació, 22, 1º, 2ª
Tel. 96 228 20 22* Fax 96 228 12 74 - Móvil 670 897 534
46800 XÀTIVA (Valencia)
rafa@unionasesores.net

EXTINXAT
instalaciones contra incendios proyectos de ingenieria

Miguel Bordes Castellote

Fijo: 96 227 77 73 - Móvil: 619 475 083

Polígono Industrial E, 15 Bajo
Apto. correos, 493 46800 **Xàtiva** (Valencia)
www.extinxat.com

Albert & Frank

PELUQUERIAS

La magia de la moda en tu cabello

VALENCIA
CC Nuevo Centro
96 347 25 11

XÀTIVA
Baixada de L'Estacio
96 227 26 95

Aucosa motor
Servicio especializado

CAMPAÑA TALLER 2016

CITA PREVIA:
96 224 01 62
FACEBOOK
Aucosa Motor, S.L.L.
MAPFRE
Agente Mapfre Nº 5212286

- CAMBIOS DE ACEITE Y FILTROS
- COMPROBACIÓN Y SUSTITUCIÓN KITS DISTRIBUCIÓN
- REVISIÓN DE FRENOS EN GENERAL
- CAMBIO DE NEUMÁTICOS
- REPARACIÓN Y CARGA AIRE ACONDICIONADO
- MONTAJE DE MANOS LIBRES
- TINTADO DE LUNAS
- REPARACIONES CHAPA Y PINTURA

(PARTICULARES Y TODAS LAS COMPAÑÍAS ASEGURADORAS)

LIMPIEZA DE FAROS

APROVECHA NUESTRA
OFERTA
Y POR SOLO
45.00€
(IVA INCLUIDO)

Los fabricantes recomiendan el CAMBIO DEL LIQUIDO DE FRENOS CADA 2 AÑOS para que el sistema de frenado actue adecuadamente

LA REPARACIÓN POR SÓLO: 59.90€ (iva incluido)

TE PASAMOS LA ITV POR: 45.00€ (+ TASAS)

APROVÉCHESE DE NUESTROS SERVICIO DE PRE ITV GRATIS

Aucosa motor

SEAT

MAPFRE

AGENTE MAPFRE Nº 5212286

Servicio especializado

60 AÑOS
EVOLUCIONANDO
CONTIGO

Tel. **96 224 01 62**
Fax **96 224 48 66**
taller.aucosa@gmail.com
ventas.aucosa@gmail.com
www.aucosamotor.com

facebook

Aucosa motor, s.l.l.
Apdo. Correos, 19 • Avda. Maestro Serrano, 2 • 46690 L' ALCÚDIA DE CRESPINS (Valencia)

CLÍNICA LA COSTERA

NUESTROS SERVICIOS

- **MEDICINA DE FAMILIA**
  Dietista. Terapia para dejar de fumar...
- **ENFERMERÍA**
  Toma de tensión, inyectables, curas...
- **ANÁLISIS CLÍNICOS**
- **GINECOLOGÍA Y OBSTETRICIA**
- **CIRUGIA GENERAL**
- **PODOLOGÍA**
- **TRAUMATOLOGIA**
- **FISIOTERAPIA Y REHABILITACIÓN**
- **RAYOS X** (Radiología general)
- **RADIOLOGÍA DENTAL**
  Ortopantomografías y teleradiografías
- **PSICOLOGÍA** (Niños y adultos)
- **SEXOLOGÍA Y TERAPIA DE PAREJA**
- **FONIATRÍA Y LOGOPEDIA**
- **MEDICINA ESTÉTICA**
- **DEPILACIÓN LÁSER** Depilación definitiva a "Precios increibles" ¡¡¡consúltenos!!!
- **REVISIONES MÉDICAS CONDUCTORES Y ARMAS**
- **TENENCIA ANIMALES PELIGROSOS**

Consultas Privadas

Mutuas

Seguros de Salud

Seguro Escolar

Seguros Deportivos

☎ 96 228 70 60

C/. Cavaller Ximen de Tovia, 2
(Frente Estación de RENFE) • XÀTIVA

Martí

CONFITERIA - PASTISSERIA

Gregorio Molina, 20 - Tel. 96 227 38 28 - XÀTIVA

Forn i Pastisseria

ortíz

96 227 46 00. Alameda Jaume I

96 227 51 36. C/. Hostals

96 227 55 88. C/. Abú Masaifa

96 228 39 41. C/. Vicente Boix

XÀTIVA

Ford

Go Further

Ford Motorcraft

AUTOGIMENSA

Desde 1.976

WWW.autogimensa.com

CARCER

RIU XUQUER,6

96 297 70 08

info@autogimensa.com

BENEIXIDA

LLAURADOR,46

96 258 02 02

fax 96 297 62 19

serviClima

Servicio de Climatización, s.l.

CLIMATIZACIÓN - CALEFACCIÓN
MANTENIMIENTO - SOLAR
FRÍO INDUSTRIAL - VENTILACIÓN

ISO 9001 BUREAU VERITAS Certification

www.serviclima.es

tel.902 202 095

TEXTILS AUROMAR XÀTIVA, S.L.

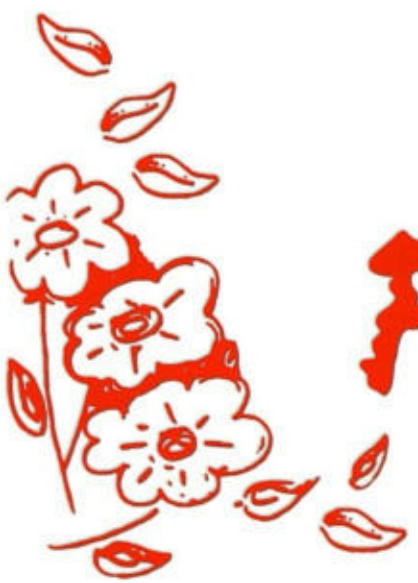
ARTÍCULOS FUNERARIOS

TEXTILS AUROMAR XÀTIVA, S.L.
Pol. Ind. C, Parcela 8, Nave 2.
Aptdo. Correos 287 - 46800 XÀTIVA (Val.)
Telf. 96 228 31 41

salva calvo

arquitecte tècnic
enginyer de l'edificació

e-mail: salva@caatvalencia.es
telf_670 029 700

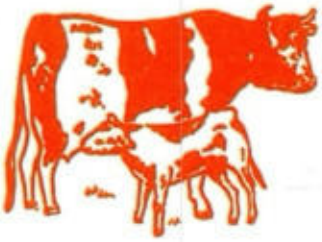
LES FLORETES

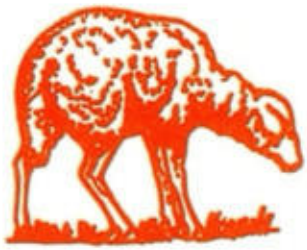
Ramos de novia – Flor artificial
Arreglos iglesia – Tocados
Flor natural – Accesorios
Flor seca – Plantas
Servicio a domicilio – Decoración interior

PÍDANOS PRESUPUESTO SIN COMPROMISO

C/ Abú Masaifa, 14 bajo Tel. y Fax: 96 227 18 98 – Xàtiva

CARNICERÍA

Juan Carlos

Telf. 96 227 21 30
C/. Gregorio Molina, 20
XÀTIVA

ZASvisión
CIRCULO DE OPTICAS

ÓPTICA ALBERTO

Baixada l'Estació, 15 - Tel. 96 227 04 96
XÀTIVA

CPV

Comperval, S.L.

C/ Blai Bellver, 6 • XÀTIVA • Tel. 96 204 93 39

FINA
MARTINEZ

Teléfono: 96 227 73 28
Gregorio Molina, 2-Xàtiva(Valencia)

FERRETERIA BLESA

SARA BLESA MARTI

grupo Coinfer

C/. Gregorio Molina,1
Tel. 96 227 23 17
Fax: 96 228 09 77
ferreteria@bledamarti.com
46800 **XÀTIVA** (Valencia)

AIR LIQUIDE
DISTRIBUIDOR

Peuets

EN XÀTIVA

Zapatería infantil y juvenil

ENCONTRARÁS LAS MEJORES MARCAS
A LOS MEJORES PRECIOS

Tel. 96 227 52 12
Centre Comercial Plaça Major - XÀTIVA

EL SOCARRAT

BAR - RESTAURANTE

ESPECIALIDADES EN ALMUERZOS POPULARES
Y MENÚS DIARIOS

¡VISÍTENOS! NO SE ARREPENTIRÁ

Gregorio Molina, 11 - Xàtiva - Tel. 96 228 33 13

Calzados ESPARZA
Somos Artesanos

CALZADO FALLERO
A PRECIO DE FABRICA

BAIXADA DE L`ESTACIÓ - XÀTIVA
EDIFICIO MANILA C/ASTURIAS -
PLAYA DE GANDIA
PLAZA MEDITERRÁNEA - GRAU DE GANDIA
FACTORY - C/ OMS - BENIGÀNIM

CARLA
Zapatos

TIENDAS EN :

C.C. PLAZA MAYOR - XATIVA
C/ SANT FRANCESC DE BORJA - GANDIA
FRENTE PUERTO - PLAYA DE GANDIA
AV. SANTS PATRONS - ALZIRA
C.C. LA VITAL DE GANDIA

LA DIOSA FORTUNA

ADMINISTRACIÓN N.º 3

DE LOTERÍAS Y APUESTAS DEL ESTADO

Lotería Nacional

Bono Loto

La Quiniela

La Primitiva

Juega y gana...

Pasaje del León, 4 - XÀTIVA
Tel. 96 227 35 97 - Fax 96 228 07 44
www.ladiosafortuna.com - info@ladiosafortuna.com

PARAFARMACIA

+ FARMASALUD

ALIMENTACIÓN INFANTIL Y PUERICULTURA
DERMOFARMACIA
COSMÉTICA
DIÉTETICA
NUTRICIÓN
HIGIENE
HERBORISTERÍA

¿Necesita perder peso?
Dieta fácil

Sólo las mejores marcas, al mejor precio

Avda. República Argentina, 2 - **XÀTIVA**
Telf./Fax 96 228 05 62 - farmasalud@ladiosafortuna.com

RUIZ

ASESORÍA FISCAL LABORAL

- FISCAL
- LABORAL
- CONTABLE
- TRIBUTARIA

Rafael Seguí Taengua

Baixada de l'Estació, 6-1°
Tel. 96 227 44 90
Fax 96 204 98 00
XÀTIVA

Fisioteràpia, acupuntura, suplements naturalas, suplements esportius, cosmètics naturals...

JORDÀ

FISIO i TERÀPIES

Av. Pais Valencia 7 - 3r - 8A • 46800 XÀTIVA (Valencia)
962 280 629 / 670 387 419

LLUNA EVENTS

Ronda La Vila, 10 - Tels 678 218 238 - 678 218 310
46800 XÀTIVA (Valencia) - llunaeventsxativa@gmail.com

CENTRO DE ESPECIALIZACIÓN OPTOMÉTRICA

TERAPIA VISUAL

CARMEN LÓPEZ
ÓPTICA

ÓPTICO OPTOMETRISTA COL. Nº. 5623

Tel. 96 227 49 77 / 601 305 806

Gregorio Molina, nº2 (esquina de l'Estació) 46800 Xàtiva

Laura Serra
clínica veterinària

C/Ausiàs March n.2 - 46800 Xàtiva
Tel. 600 370 941 / 96 204 77 27
laurikia33@gmail.com

facebook.com/veterinarialauraserra

Cirugías

Medicina Preventiva

Vacunaciones

Análisis Clínicos

Ecografías

Medicina Interna

Hospitalización

HORARIO
10 - 13:30 h.
17 - 20:30 h.
Sábados: 10-1330 h.

CLINICA DENTAL
BENAVENT

Imma Benavent i Oltra
Col·legiada N.: 2964

XÀTIVA
C/ Gregorio Molina, 8, 6º
Tel: 96 228 12 30

ONTINYENT
C/ Martínez Valls, 23, 1º
Tel: 96 238 30 61

el Bar Imen
Restaurante-Cafetería
Avda. de la Murta, 3 - Xàtiva
contacto y reservas:
96 227 75 80 - 654 560 397

PELS PÈLS
PELUQUERÍA MIXTA ESTÉTICA
Manolo
Gregorio Molina, 3
Tel. 675 685 599

Ambient Faller

Indumentaria tradicional, ceremonia y fiesta

Tel. 96 227 24 29
ambientfaller@ambientfaller.com
www.ambientfaller.com

Alameda Jaume !, n.º1
46800 XÀTIVA

alquiler y venta de trajes y complementos de indumentaria, ceremonia y fiesta

Hidro Natura
SISTEMES DE REG **Fertol S.I.**

P.I. MESES RONDA NORTE PARC. 4

Tfo./fax: 96 227 53 90

xativa@lacampesinafertol.com

INSTALACIONES DE RIEGO POR GOTEO

(Presupuesto sin compromiso)

REPARACIÓN Y MANTENIMIENTO INSTALACIONES

VENTA DIRECTA MATERIAL: Riego, piscinas, jardinería...

pastisseria
bosca

HORARI:
Dilluns a divendres
8.00 - 14.00 h. / 16.30 - 20.30 h.
Dissabte
9.00 - 14.00 h. / 17.00 - 20.30 h.
Diumenge
9.00 - 14.30 h.

PASTISSERIA
BOLLERIA
SALATS
SERVEI DE CAFETERIA

Tel. 96 227 51 27

SERVEI DE CATERING

C/. BAIXADA DE L'ESTACIÓ, 19 - 46800 XÀTIVA (Valencia)

JOYERÍAS
Pérez Micó

Hijos de Juan Martínez Pérez

C/. Trobat, 18 - Tel. 96 227 47 32
Porta Sant Francec, 9 - Tel. 96 227 40 90

46800 XÀTIVA
(Valencia)

CLASES DE REPASO

Primaria - ESO - Bachiller

Matemáticas
Física
Química
Inglés

Clases particulares
Grupos reducidos

PRECIOS
Clases particulares: 12 €/h
Grupos 2 alumnos: 8€/h
Grupos 3 alumnos: 6 €/h

PROFESOR TITULADO
- Graduado en Ingeniería
- Máster en Profesor de Educación Secundaria
- Certificado Inglés Nivel B2

Teléfono de contacto: 637 831 334

rótulos baratos.net

letras corpóreas
expositores y displays
impresión digital
decoración interior

Hacemos visible tu Negocio...

tel 669 906 688
www.rotulosbaratos.net
rotulosbaratos@gmail.com

REQUENA

XÀTIVA / CANALS

HOMBRE - MUJER

XÀTIVA
46800 Gregorio Molina, 1
Tel.: 96 227 78 80

CANALS
46650 C/ Llavadors, 6
Tel. 96 224 46 82

Mucho más que matemáticas y lectura

Autonomía en el aprendizaje
Hábito de estudio
Concentración
Confianza en uno mismo
Motivación para aprender

Centro Kumon Xàtiva - Av. Ausiàs March
Av. Ausiàs March, s/n, bl. 2, bajo.
46800 XÀTIVA - **696 451 496**

Y además matricula gratuita
para alumnos de educación infantil.

¡No esperes más! ¡Realiza ahora la prueba de nivel gratis!

902 190 275
www.kumon.es

KUMON

LA EDUCACIÓN INFANTIL EN KUMON

adaix
SERVICIOS PROFESIONALES

INMOBILIARIA
FINANCIACIÓN
SEGUROS
ADMINISTRACIÓN DE FINCAS

NIEVES BLESA ORDUÑO
xativa@adaix.com
www.xativa.adaix.com

C/ La reina, 48-B - **46800 Xàtiva**
Teléfono **96 227 70 22 / 605 941 686**

La Pelu
Noemi Sancho

630 90 91 71

C/ Republica Argentina 21
XÀTIVA

BASIQ

C/Sant Francesc, 23
962259263 - 607459696

joieria
DIAMANT

C/Albereda Jaume I, 28
962284273 - 647864095

Tu regalo perfecto

GRUPO FC
Climatización

Fred.com

619 004 095
619 005 095

LIMA LIMÓN

Tiendas de Moda

C/. Vicente Boix, 5 • Tel. 96 114 80 34 • XÀTIVA

C/. Mayor, 50
Tel. 96 296 67 44
GANDIA

Plaça del Foressos, 2
Tel. 671 686 124
SUECA

C/. Obispo Estaña, 6
Tel. 96 559 14 69
COCENTAINA

C/ 1º de Mayo, 46
Tel. 96 085 05 39
VALENCIA

C.C. NUEVO CENTRO
Pio XII, 2
Tel. 96 114 55 19
VALENCIA

C/. Filiberto Rodrigo, 165
Tel. 653 803 688
CATARROJA

Vicent Blasco

DISSENYADOR - INDUMENTARISTA

C/. DIPUTADO VILLANUEVA O DELS HOSTALS, 8
TELÉFONO 96 228 16 61 - **XÀTIVA**

todo lo que necesitas

y al mejor precio

Joyerías Sancho

en Xàtiva y Alcoi

Falla
Xativa
FERROVIARIA

